

**Satul Bolohan**

**Raionul Orhei**

Aprobat prin

Decizia Consiliului Local al Satului Bolohan

№ \_\_\_\_/\_\_\_\_ din \_\_\_\_

**Primar – Ion Zagorodniuc**

**PLANUL STRATEGIC  
DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ  
A SATULUI BOLOHAN  
(r-nul Orhei)  
2025-2030**

**Executant:**

Compania „Succes Consulting” SRL  
Republica Moldova, mun. Chișinău,



**Iunie 2025**

## CUPRINS

<b>ABREVIERI</b> .....	<b>5</b>
<b>INTRODUCERE</b> .....	<b>6</b>
<b>1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC</b> .....	<b>9</b>
1.1. VIZIUNEA .....	9
1.2. MISIUNEA .....	9
1.3. VALORILE PLANULUI STRATEGIC .....	9
1.4. OBIECTIVELE PLANULUI STRATEGIC .....	10
<b>2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII</b> .....	<b>13</b>
2.1. DATE GENERALE.....	13
2.2. INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE.....	18
2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal.....	18
2.2.2. Alimentarea cu apă .....	18
2.2.3. Canalizare .....	18
2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale.....	19
2.2.5. Alimentarea cu căldură .....	19
2.2.6. Telecomunicații.....	19
2.2.7. Rețeaua de drumuri .....	19
2.2.8. Fondul locativ .....	20
2.3. CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ .....	22
2.4. ECONOMIA LOCALĂ .....	26
2.5. EDIFICII SOCIALE .....	29
2.5.1. Educație .....	29
2.5.2. Sănătate, asistență socială .....	29
2.6. MEDIUL AMBIANT .....	35
<b>3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI BOLOHAN, R-NUL ORHEI</b> .....	<b>39</b>
3.1. ÎNȚIEREA PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ.....	39
3.2. ÎNFIINȚAREA ECHIPEI DE PLANIFICARE .....	40
<b>4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC</b> .....	<b>46</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTARE, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE</b> ....	<b>46</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ</b> .....	<b>47</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN SATUL BOLOHAN, R-NUL ORHEI</b> .....	<b>48</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII</b> .....	<b>49</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE</b> .....	<b>50</b>
<b>OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA SATULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL</b> .....	<b>51</b>

<b>5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC .....</b>	<b>52</b>
5.1. ETAPE DE IMPLEMENTARE.....	52
5.2. RISCURI ȘI IMPEDIMENTE ÎN PROCESUL DE IMPLEMENTARE, METODE DE PREÎNTÂMPINARE.....	53
<b>6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC .....</b>	<b>55</b>
6.1. CADRUL INSTITUȚIONAL DE MONITORIZARE .....	55
6.2. RAPORTAREA ȘI INDICATORII DE MONITORIZARE .....	56
<b>7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI.....</b>	<b>63</b>
CONSIDERAȚII GENERALE.....	63
OBIECTIV STRATEGIC 1. IMPLEMENTAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE LOCALE...	64
OBIECTIV STRATEGIC 2. ASIGURAREA CONDIȚIILOR PENTRU CREAREA UNOR ACTIVITĂȚI ECONOMICE RENTABILE, SPORIND TOTODATĂ NUMĂRUL LOCURILOR DE MUNCĂ ÎN LOCALITATE .....	66
OBIECTIV STRATEGIC 3. MODERNIZAREA, DEZVOLTAREA ȘI EFICIENTIZAREA SISTEMULUI DE EDUCAȚIE, OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE ȘI PROTECȚIE SOCIALĂ ÎN SATUL BOLOHAN, R-NUL ORHEI.....	68
OBIECTIV STRATEGIC 4. REABILITAREA, MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII CULTURALE ȘI DE AGREMENT, PUNEREA ÎN VALOARE A PATRIMONIULUI CULTURAL AL LOCALITĂȚII .....	71
OBIECTIV STRATEGIC 5. PROTECȚIA MEDIULUI AMBIANT, INFORMAREA ȘI IMPLICAREA POPULAȚIEI ÎN VEDEREA UTILIZĂRII RAȚIONALE A RESURSELOR NATURALE .....	73
OBIECTIV STRATEGIC 6. IMPLEMENTAREA ÎN ACTIVITATEA APL A UNUI SISTEM INSTITUȚIONAL MODERN ȘI TRANSPARENT, IMPLICAREA CIVICĂ ÎN DEZVOLTAREA SATULUI ȘI ÎN PROCESUL DECIZIONAL.....	76

**Lista tabelelor**

Tabelul 1. Obiective strategice.....	26
Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Satului Bolohan, r-nul Orhei.....	14
Tabelul 3. Lista ONG-urilor din Satul Bolohan, r-nul Orhei.....	20
Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Bolohan, r-nul Orhei în anii 2009-2020.....	20
Tabelul 5. Agenți Economici din s. Bolohan, r-nul Orhei.....	21
Tabelul 6. Lista întreprinzătorilor ce activează pe teritoriul Satului Bolohan, r-nul Orhei.....	22
Tabelul 7. Activități economice nelicentiate.....	22
Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației.....	23
Tabelul 9. Componența echipei de planificare.....	38

## ABREVIERI

APL	Administrația Publică Locală
ADR	Agencia de Dezvoltare Regională
AEÎ	Asociația de Economii și Împrumut
AEE	Agencia pentru Eficiență Energetică din RM
BS	Bugetul de Stat
BL	Bugetul Local
BR	Buget Raional
CIPS	Comisia pentru Implementarea Planului Strategic
CMF	Centrul Medicilor de Familie
CS	Centrul de Sănătate
IMM	Întreprinderi mici și mijlocii
IDEP	Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor
ICAS	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
EP	Echipa de planificare
GȚ	Gospodărie Țărănească
FEN	Fondul Ecologic Național
FEE	Fondul pentru Eficiență Energetică din Moldova
FISM	Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FMF	Federația Moldovenească de Fotbal
FNDR	Fondul Național pentru Dezvoltare Regională
FRN	Fondul Rutier Național
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului din Republica Moldova
MECC	Ministerul Educației Culturii și Cercetării
ONG	Organizații non-guvernamentale
OMF	Oficiul Medicilor de Familie
PPP	Parteneriat Public Privat
RDC	Regiunea de Dezvoltare Centru
RM	Republica Moldova
SRL	Societate cu Răspundere Limitată
SA	Societate pe Acțiuni
SCT	Succes Consulting
UE	Uniunea Europeană

## INTRODUCERE

**„Un sistem de administrare este funcțional atunci când dezvoltarea socio-economică locală înregistrează reușite și se asigură libertatea și bunăstarea populației.”**

Pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare a Satului Bolohan, r-nul Orhei, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile și pentru accesarea fondurilor externe s-a impus elaborarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, R-nul Orhei pentru perioada 2025-2030.

Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei (în continuare Plan Strategic) pentru perioada 2025-2030, cuprinde un orizont de planificare de 5 ani și este realizat cu suportul Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP). Planul Strategic urmărește o dezvoltare durabilă prin valorificarea potențialului local și se înscrie în cadrul normativ existent la nivel local și municipal.

**Scopul Planului strategic - îmbunătățirea condițiilor social-economice de trai a populației Satului Bolohan, r-nul Orhei, realizarea balanței aspectelor economice, sociale, ecologice și culturale în dezvoltarea Satului Bolohan, r-nul Orhei, ca bază a ridicării calității vieții și asigurării dezvoltării ascendente durabile a comunității pentru o perioadă îndelungată.**

Realizarea acestor obiective va aduce la:

1. Reducerea decalajului între oraș și sat, referitor la nivelul de asigurare cu obiecte de infrastructură, crearea condițiilor pentru ridicarea caracterului prestigios de domiciliere în mediul rural și contribuie la soluționarea problemelor de stat în domeniul politicii de migrație.
2. Stoparea exodului și reîntoarcerea forței de muncă calificate prin lărgirea pieței de muncă în sat și crearea condițiilor pentru diversificarea economiei rurale, crearea parcurilor industriale și agroindustriale, care pot să asigure populației rurale un nivel mai înalt de consum și participare la procesul investițional pe contul veniturilor proprii.
4. Asigurarea accesibilității și acordarea asistenței medicale la un standard calitativ nou, promovarea modului sănătos de viață.
5. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea armonioasă a tineretului, familiei și copilului.
7. Valorificarea potențialului turistic rural.
8. Managementul efectiv al resurselor naturale și al deșeurilor.

Elaborarea și implementarea unui plan strategic de dezvoltare socio-economică a localității este condiționat de mai mulți factori. Republica Moldova riscă să între într-o fază de instabilitate și stagnare economică dacă nu vor fi întreprinse acțiuni ce ar ridica standardele de dezvoltare umană. Pentru stoparea fenomenului de migrație a forței de muncă și ridicarea standardelor de dezvoltare umană în mediul rural, se propune spre realizare proiecte conceptuale bazate pe viziuni noi despre dezvoltarea satului, în contextul viitoarei aderări la Uniunea Europeană.

**Prezentul document** este realizat la solicitarea reprezentanților administrației locale din Satul Bolohan, r-nul Orhei și reflectă atitudinea Echipei de Planificare, a locuitorilor Satului și a APL cu privire la prioritatea de dezvoltare a Satului pe următorii 5 ani. Astfel, în ceea ce privește cercetarea calitativă, operatorii au utilizat interviuri în profunzime, iar cercetarea cantitativă a fost realizată prin utilizarea anchetelor. Instrumentul de colectare a datelor este chestionarul aplicat cetățenilor satului Bolohan, r-nul Orhei. În timpul elaborării planului strategic al comunității s-a pornit de la necesitățile

locale, care au fost împărțite pe domenii de interes cu scopul delimitării domeniilor de cuprindere a strategiei care mai apoi să fie integrate în strategiile de dezvoltare a Raionului Orhei.

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunității și atingerea acestora în viitor.

**Planul Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei** reprezintă instrumentul de lucru al administrației publice locale și este agreat de întreaga comunitate locală. Prin acest mijloc se vor evita abaterile datorate urgențelor, avantajelor și dezavantajelor ce pot interveni în anumite momente. În aceste condiții, toți factorii interesați de progresul economico-social al Satului vor beneficia de acest ghid de prezentare a tuturor obiectivelor de dezvoltare, prin care se indică atât direcțiile de dezvoltare specifice, cât și acțiunile punctuale ce se vor constitui ca viitoare proiecte ale administrației publice locale.

Utilizarea instrumentelor de consultare a comunității locale a determinat adaptarea tuturor propunerilor de acțiuni pentru ca într-un final planul strategic de dezvoltare socio-economică să fie în consens cu aspirațiile locuitorilor Satului Bolohan, r-nul Orhei. Importanța acestui aspect este dată atât de certitudinea implicării viitoare a comunității în implementarea planului strategic de dezvoltare locală, cât și de posibilitatea asumării depline și conștiente a acesteia.

Metodologic, prezentul plan strategic are la bază și se fundamentează pe următoarele instrumente și proceduri de lucru:

- *analiza de conținut*
- *analiza de date statistice din surse organizate și realizate de EP*
- *interviuri în profunzime cu factori decizionali și de opinie din structura domeniilor cheie analizate*
- *analiza SWOT.*

În baza rezultatelor obținute și prin analiza tendințelor de dezvoltare au fost elaborate recomandările pentru dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei pentru următorii 5 ani: obiective – programe - acțiuni/proiecte.

Pentru a putea participa la realizarea obiectivelor cuprinse în Planul Strategic de dezvoltare socio-economică, Primăria Satului Bolohan, r-nul Orhei își va desfășura activitatea în următoarele direcții:

- *dezvoltarea mediului economic și competitiv, beneficiind de o infrastructură modernă*
- *modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, medical, cultural, protecție socială în Satul Bolohan, r-nul Orhei.*
- *sat curat, cu un Management rațional al resurselor naturale disponibile*
- *promovarea și implementarea în activitatea APL a principiilor buneii guvernări și implicarea publicului în procesul de luare a deciziilor*

Condiții de implementare a planului strategic:

- acordul și susținerea planului de către cetățenii Satului
- susținerea din partea sectorului privat a direcțiilor strategice de dezvoltare a Satului
- informarea permanentă a cetățenilor privind progresul implementării planului.

Responsabili de implementarea planului de acțiuni de dezvoltare strategică este Primăria și Consiliul Satului Bolohan, r-nul Orhei, precum și instituțiile administrative locale de profil (educație, sănătate, etc.). Planul de acțiune - ca instrument de planificare și implementare – conține un set de politici sectoriale pe domenii de activitate ce se aplică într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate în planul strategic de dezvoltare socio-economică a localității. Periodic, Planul de acțiune necesită a fi revizuit ținându-se cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel municipal și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui.

Planul strategic este corelat cu cele mai importante documente strategice naționale, sectoriale și regionale:

- Strategia Națională de Dezvoltare Moldova 2030;
- Strategia Națională de Dezvoltare Regională;
- Strategia Sectorială de Dezvoltare „Educația – 2030”;
- Strategia de Dezvoltare a Sistemului de Sănătate;
- Strategia de Alimentare cu Apă și Sanitație a Republicii Moldova;
- Strategia de Gestionare a Deșeurilor în Republica Moldova, pentru anii 2013 – 2027;
- Strategia de dezvoltare a turismului "Turism 2030";
- Programul regional sectorial în domeniul alimentării cu apă și canalizare din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Programul regional sectorial în domeniul Managementului deșeurilor solide din Regiunea de dezvoltare centru;
- Programul regional sectorial în domeniul drumurilor regionale și locale din Regiunea de dezvoltare Centru;
- Strategia de Dezvoltare SocioEconomică a Raionului Orhei pentru anii 2021-2025.

## 1. CADRUL GENERAL AL PLANULUI STRATEGIC

### 1.1. Viziunea

„CREȘTEREA BUNĂSTĂRII POPULAȚIEI ÎN BAZA DEZVOLTĂRII STABILE A ECONOMIEI LOCALE, STIMULĂRII INIȚIATIVEI PRIVATE, SUSȚINERII MICULUI BUSINESS, PRIN PROMOVAREA LA TOATE NUVELELE A UNUI MANAGEMENT PERFORMANT, UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE, INIȚIEREA, MENȚINEREA ȘI MULTIPLICAREA AVANTAJELOR CONCURENȚIALE ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE”.

Viziunea strategiei de dezvoltare a Satului Bolohan, r-nul Orhei reprezintă sinteza misiunii, valorilor, obiectivelor strategice, specifice și a acțiunilor necesare pentru implementare în următorii cinci ani.

Rezultatul final al eforturilor comunității trebuie să se concretizeze în dezvoltarea unui mediu atractiv de afaceri, buna utilizare și gestionare a resurselor, protecția mediului și dezvoltarea durabilă. În plan social crearea condițiilor pentru dezvoltare eficientă a infrastructurii, adaptată cerințelor populației, sprijinirea categoriilor sociale defavorizate.

Administrația publică locală trebuie să asigure transparența, consultarea și colaborarea cu antreprenoriatul, societatea civilă.

### 1.2. Misiunea

Pentru realizarea Viziunii strategice a Satului Bolohan, r-nul Orhei, misiunea comunității și a autorităților publice locale este:

“DEZVOLTAREA DURABILĂ A SATULUI BOLOHAN, R-NUL ORHEI, ÎN SCOPUL CREȘTERII CALITĂȚII VIEȚII PRIN CREAREA UNUI MEDIU ECONOMIC ȘI SOCIAL PROSPER, SĂNĂTOS ȘI PARTICIPATIV, CAPABIL SĂ ASIGURE BUNĂSTAREA CETĂȚENILOR.”

### 1.3. Valorile Planului Strategic

Realizarea viziunii și misiunii va fi asigurată de acceptarea de către fiecare cetățean al Satului a unui sistem de valori care vor deveni norme de conduită și atitudine general acceptate în următorii cinci ani. Acest sistem este compus din următoarele valori:

**Profesionalism.** Această valoare se va manifesta prin competență, rapiditate și calitate în soluționarea problemelor stringente ale comunității.

**Responsabilitate.** Este valoarea care va asigura dezvoltarea în toate domeniile, care va fi asigurată prin asumarea de către responsabilii de implementare a obligațiilor de a efectua acțiunile până la sfârșit cu asumarea răspunderii pentru consecințe.

**Transparență.** Activitatea în privința implementării strategiei de dezvoltare se va desfășura fiind permanent îndreptată spre maximizarea căilor și posibilităților de informare reciprocă a factorilor de decizie și a cetățenilor pentru asigurarea clarității și înțelegerii procesului în derulare.

**Activism.** Această valoare este cheia succesului misiunii și trebuie să se manifeste prin simțul răspunderii în îndeplinirea obligațiilor asumate și prin perseverența la toate etapele realizării planului de acțiune.

**Competență.** Această valoare se va manifesta prin implicarea în rezolvarea problemelor Satului a unor persoane care dispun de cunoștințele și abilitățile necesare, investiți cu exercitarea acestor atribuții și responsabili pentru acțiunile lor.

**Cooperare.** Strategia de dezvoltare va fi implementată doar lucrând împreună și în interes reciproc încercând să diminuăm divergențele la maxim.

**Consultare.** Orice acțiune cu impact asupra unei mari părți a Satului va fi discutată cu întreaga comunitate și implementată cu acordul majorității.

**Respect reciproc.** Atitudine de stimă reciprocă atât în relațiile de serviciu, oficiale, cât și cele cotidiene.

**Toleranță.** Capacitatea de a te abține în situații critice, în interesul cauzei, a majorității.

**Patriotism (local, național).** Sentiment de dragoste și devotament față de patrie și de popor, față de locul de baștină, precum și promovarea tradițiilor și valorilor în timp și spațiu.

**Meritocrație.** Capacitatea de autoanaliză a activității ce se manifestă prin promovarea factorilor de decizie, în funcție de competență, profesionalism și omenie.

**Onestitate.** Toate părțile implicate în procesul implementării planului strategic vor da dovadă de onestitate pentru a realiza o conlucrare sinceră în vederea realizării cu succes a Planului Strategic.

#### 1.4. Obiectivele Planului Strategic

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare cu foarte mare atenție viitoarele rezultate. Trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale Satului Bolohan se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare a localității, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.



**Durabilitate.** Condiții mai bune de trai pentru toți locuitorii Satului dar în special pentru persoanele defavorizate, precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;

**Competitivitate.** Permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;

**Sprijin financiar.** Să poată facilita accesul la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;

**O buna administrare.** Reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

Obiectivele strategice constituie produsul final rezultat din contopirea celor trei factori ai procesului de planificare strategică pe termen lung la nivel local: Economia, Societatea, Mediul. Pentru realizarea viziunii strategice activitățile tuturor factorilor implicați în procesul de dezvoltare locală vor fi orientate spre atingerea a 6 obiective strategice:

- I. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii de utilități publice de calitate;
- II. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate;
- III. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Satului Bolohan, r-nul Orhei;
- IV. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității;
- V. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale;
- VI. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern, transparent și implicarea localnicilor în procesul de luare a deciziilor;

Obiectivele de dezvoltare ale Satului Bolohan, r-nul Orhei se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale Satului, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare a funcționarilor din APL.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare socio-economică durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor
- puterea Satului
- dezvoltarea durabilă
- obiective de calitate globale locale – integrare

Pentru fiecare dintre acestea în domeniile de acțiune stabilite se formulează câte un obiectiv strategic (proces), astfel:

**Tabelul 1. Obiective strategice**

<b>Criterii / Planuri</b>	<b><u>Social</u></b>	<b><u>Economic</u></b>	<b><u>Urbanism</u></b>	<b><u>Mediul înconjurător</u></b>	<b><u>Infrastructura</u></b>
	<b>Plan social</b>	<b>Plan economic</b>	<b>Plan Urbanism</b>	<b>Plan de mediu</b>	<b>Plan infrastructura</b>
<b>Coeziunea / solidaritatea Cetățenilor</b>	Creșterea coeziunii sociale a cetățenilor Acces la informație	Creșterea numărului de locuri de muncă	Politici ale teritoriului în favoarea cetățenilor	Creșterea coeziunii ecologice a cetățenilor	Asigurarea satisfacerii nevoilor de confort și civilizație
<b>Puterea localității</b>	Creșterea puterii sociale a Satului	Creșterea puterii economice a Satului	Valoare ridicată a Satului	Echilibru între activități antropice și poluare	Nivel ridicat de civilizație
<b>Dezvoltarea Durabila</b>	Minime probleme sociale	Minime probleme economice	Valorificarea teritoriului ca resursă	Minime probleme de mediu	Optimizarea raportului nevoi / resurse
<b>Obiective CADRU-CALITATIV</b>	Aliniere la standarde sociale europene	Aliniere la standarde economice europene	Aliniere la standarde europene de urbanism	Aliniere la principii, standarde de mediu europene	Aliniere la standarde europene de civilizație

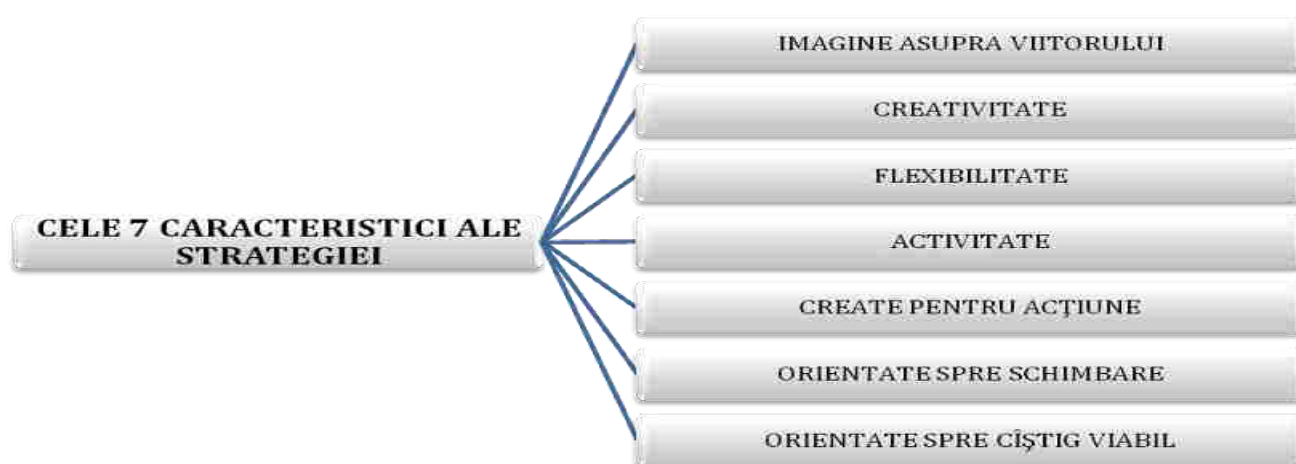
Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezintă, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung
- nivel tactic - pe termen mediu
- nivel de proiecte - pe termen scurt, eșalonat

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a Satului Bolohan pentru perioada 2025 – 2030.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor locali responsabili de acest domeniu.



Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale Satului Bolohan constau în:

- dezvoltarea infrastructurii de bază a localității;
- protecția mediului;
- întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

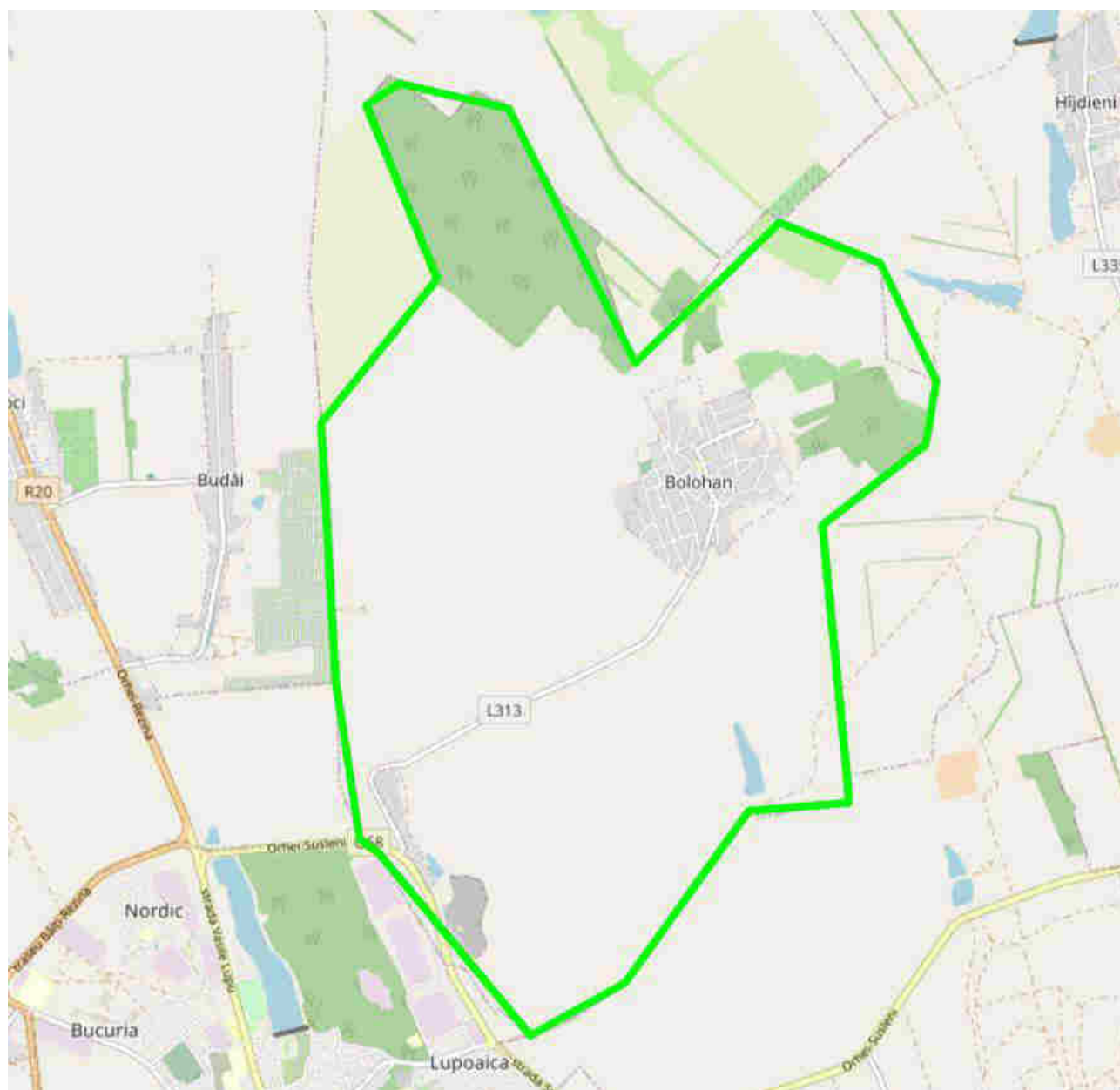
- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației Satului;
- ridicarea standardului calitativ al aspectului Satului, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în proiectele Satului, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări care au loc în sat.

## 2. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL LOCALITĂȚII

### 2.1. Date generale

Satul Bolohan este o localitate în Raionul Orhei, situată la latitudinea 47.4319 grade, longitudinea 28.8730 grade și altitudinea de 109 metri față de nivelul mării. Satul are o suprafață de circa 24,18 kilometri pătrați, cu un perimetru de 23,8 km. În componența satului intră și sectorul (satul) Badaea situat la 2-3 km de localitate. Conform recensământului din anul 2024 populația este de 1 380 locuitori, în scădere cu 1.3%.

Distanța directă pînă în or.Orhei este de 7 km. Distanța directă pînă în or.Chișinău este de 41 km. Într-o rază de pînă la 8 km sunt situate satele comunelor Berezlogi, Pohorniceni, Step-Soci, Piatra, Pelivan, și Mitoc din raionul Orhei.



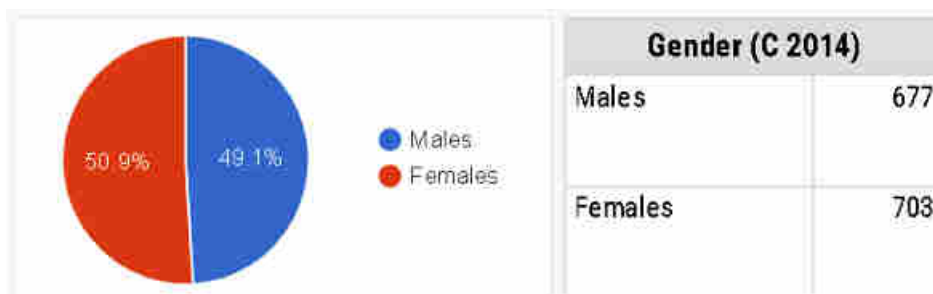
Harta s. Bolohan

Activitatea de bază a sătenilor este agricultura. Localitatea dispune de magazine. Populația beneficiază de serviciile oficiului poștal, casei de cultură, OMF Bolohan, bibliotecii. În sat sunt amplasate biserica, Gimnaziul, grădinița de copii, monumente, stadion ș.a.

Sătenii sunt vorbitori de limba română, majoritatea fiind ortodoksi.

Satul este alimentat cu apă, drumurile centrale și câteva dintre cele secundare sunt asfaltate, iar majoritatea străzilor sunt iluminate.

**Populația.** Conform recensământului din anul 2014 populația la nivelul satului Bolohan este de 1380 locuitori, dintre care (677) 49,1% - bărbați și (703) 50,9% - femei.



În satul Bolohan sunt înregistrate 520 gospodării casnice, iar mărimea medie a unei gospodării este de 2.25 persoane.

Compoziția etnică a populației satului este predominantă de moldoveni/ români, care constituie peste 99% din populație.



**Potențialul uman.** Circa 98 de persoane sunt plecate în străinătate mai mult de 1 an și încă peste 90 persoane sunt plecate temporar. Astfel, populația absentă din sat este de circa 12 % din numărul total al locuitorilor Satului. Din totalul populației, 1020 persoane sunt în vârstă aptă de muncă (cca. 74%). Dintre acestea 43 persoane sunt angajate la muncă pe teritoriul satului, și încă 38 în afară, iar 5 persoane sunt înregistrate la Agenția pentru Ocuparea Forței de Muncă. Pe lângă locurile de muncă disponibile localnicilor în cadrul Satului, o parte a populației se deplasează la munci în or. Orhei. În concluzie constatăm o rată destul de înaltă a angajării persoanelor active în câmpul muncii, ceea ce se răsfrânge pozitiv asupra veniturilor populației Satului per ansamblu și contribuie la dezvoltarea durabilă a localității.

Conform datelor statistice copiii de vârstă 0-14 ani constituie 16,7 % (230) din numărul total al populației, iar populația în etate (peste 65 ani) – 9,4 % (130 persoane).



În sat sunt 528 familii, dintre care 11 au fost înregistrate în ultimul an.

Tendența la capitolul demografic în Satul Bolohan, r-nul Orhei este preponderent negativă. Astfel, în ultimul an au fost înregistrați 14 de nou-născuți și 18 de decese.

**Repere istorice.** Satul Bolohan a fost organizat pe pământul unui moșier evreu pe nume Leiba Aron, care avea moșia ce cuprindea vre-o câteva mii de hectare. Oamenii care lucrau la boier erau sosiți din diferite părți ale Basarabiei și Ucrainei. Unii după terminarea contractului plecau acasă, alții s-au aclimatizat aici, au primit loturi de case și au început să-și construiască case aici. Curtea boierului se afla la vre-o 2 km la nord de sat. Aproape de curtea boierească se afla un bolovan mare de piatră care a și dat numele satului.

Primul locuitor al satului a fost ucraineanul Stupac, care și-a construit casa unde a trăit Mihalcu Doros. După aceea au început să se mai adune oameni de prin apropiere, așa ca familie Doros, Chicuş, care au sosit din satul Berezlogi, raionul Orhei. Familia Zagorodniuc au venit din satul Cuizăuca, raionul Rezina. În rezultatul războiului ruso-turc din 1877 a sosit și familia Radețchi, care au venit din Cracov – Polonia.

Din povestirile d. Radețchi Mihail Grigore – locuitor din s. Bolohan, spune că, satul Bolohan s-a format în anul 1763 pe baza moșiei lui Leiba Aron ce se află la nord – vest, la 2 km de satul de azi. În Enciclopedia Sovietică Modovenească, vol.1 ed.1970, întemeiere s. Bolohan e socotit anul 1867, iar în ancheta redacției ESM data aproximativă a apariției s. Bolohan e 1788.

Denumirea de Bolohan se trage de la un bolovan mare de piatră, ce se află la nord – vest aproximativ 1-1,5 km de satul de astăzi, sub pădure. Acolo au trăit primii locuitori ai satului. O parte din locuitori lucrau la boierul Leiba Aron, iar alții la boierul Carpuș Bogdasar. Familia Bogdasar e de origine armeană și moșie avea la Serbinica, ce se află la sud-est de Bolohan, vre-o 4 km depărtare. În anul 1859 în Bolohan erau 10 case , 31 bărbați și 29 femei. Către anul 1870 în sat erau 55 de case acoperite cu stuf, 162 bărbați și 127 femei.

Oameni creșteau vite mari cornute ce numărau către acest an erau 62 capete, 9 cai, 84 oi și capre. Cu timpul în sat apar noi familii: Galatîr, Chicuş, Vevriță, Melnic, Chiosa, Prodan, Boldișor, Țîbuleac, Cojocari, Strașnei. Mai târziu: Gospodarenco, Luchian, Sîngurean, Negară, Purice. Locuitorii se ocupau în teme cu agricultura: creșterea plantelor și vitelor, apoi mai târziu cu cultivarea viței de vie.

Pe la sfârșitul anului 1890 în Bolohan a fost deschisă școala primară, a cărui învățător a fost Iacob Grosu. Școala a fost construită pe locul unde acum este monumentul eroilor căzuți în al doilea război mondial în casa locuitoarei Melnic Zanovia unde învățau copii de 6-14 ani câte 2 zile pe săptămână. Satul s-a dezvoltat foarte încet. După reforma agrară din 1897 unele familii au primit pământ în natal (natal = 4,5 ha).

Satul continuă să rămână fundătură, fără drumuri. Unicul transport era carul tras de boi și căruță trasă de cai, dar și acestea erau foarte puține. Odată cu declararea independenței în anul 1918 sfatul Țării

văzînd că căzăcimea rusească se ocupau cu jafuri și alte fărădelegi s-au adresat guvernului României în frunte cu Regele Ferdinand I cu rugămintea de a se alipi la România. Satul a fost sub conducerea României regale din 1918 pînă în 1940. Lumea trăia foarte greu la început, satul avea la vre-o 200 case, 400 de bărbați și 430 de femei. Guvernul României condus de Margheloman au înfăptuit o reformă agrară care a asigurat oamenii cu pămînt, dîndu-le credite din Bănci pentru procurarea vitelor, uneltelor agricole și a semințelor la un preț convenabil oamenii au fost scutiți pe un termen de trei ani de impozitul agricol dîndu-le posibilitatea de a acumula anumite privilegii de a se achita cu statul. Era primărie și post de jandarmerie. Populația a început să se dezvolte.

În anul 1928 s-a pus temelia bisericii din sat și s-a terminat de construit în 1936. Dar iată că în vara anului 1940 Armatele sovietice au ocupat Basarabia și Bucovina. S-au început deportările în masă. Erau deportați oameni nevinovați. Uniunea sovietică se gătea intens de război, erau propagate trănicia statului sovetic și a Armatei Roșii, care se socotea de neînvinc. Războiul a fost fulgerător, unde Moldova a fost din nou alipită la Uniunea Sovietică. Războiul s-a terminat în anul 1945, oamenii se întorceau de la front. Acasă predomina foamea și bîntuia epidemia tifosului. În rezultatul secetei din anii 1946 – 1947 s-a produs o foame extraordinară, mureau oamenii cu sutele. Astfel și satul Bolohan a avut de pierdut mai mult de 100 de oameni și copii.

În anul 1949 toamna în sat s-a organizat colhozul „1 Mai”.

**Suprafața administrativă, fondul funciar.** Suprafața totală a teritoriului Satului Bolohan, r-nul Orhei, constituie cca. 2418 ha, dintre care suprafața terenurilor cu destinație agricolă constituie circa 61,66 %, din total (cca. 1892 ha).

**Tabelul 2. Structura suprafețelor administrative a Satului Bolohan, r-nul Orhei**

No	Categoriile de terenuri	La 01.01.2024 (ha)
I.	<b>Teren cu destinație agricolă, inclusiv</b>	<b>1892</b>
	<i>Teren arabil</i>	1535
	<i>Plantații multianuale</i>	107
	<i>Pășuni</i>	207
II.	<b>Teren al localității</b>	<b>145</b>
III.	<b>Teren destinat industriei și transportului</b>	<b>39</b>
IV.	<b>Terenul fondului silvic</b>	<b>265</b>
V.	<b>Terenul fondului apelor</b>	<b>29</b>
VI.	<b>Terenul fondului de rezervă</b>	<b>326</b>
	<b>Total terenuri</b>	<b>2418</b>

Sursa: **Primăria Satului Bolohan, r-nul Orhei**

Suprafața destinată industriei și transportului ocupă o parte destul de restrînsă – 39 ha (1,6%). Nemijlocit terenul localității se întinde pe o suprafață de cca. 145 ha (5,6%). Merită menționat faptul că 11 % din terenurile satului (265 ha) sunt destinate fondului silvic (detalii în tabelul de mai jos).

Structura fondului funciar al Satului Bolohan permite practicarea intensă a cultivării cerealelor, soi, rapiței, și a plantațiilor pomicole.

Pe teritoriul satului Bolohan, r-nul Orhei, activează 7 întreprinderi agricole, dintre care 6 gestionează peste 50ha de terenuri agricole.

Cotă funciară per persoană în sat este de 1ha.

Se constată o fragmentare în continuare a terenurilor agricole, moment negativ pentru dezvoltarea în continuare a agriculturii în teritoriu și aplicarea tehnicilor/tehnologiilor agricole moderne. Consolidarea terenurilor ar permite implementarea sistemelor de irigații la suprafețe mari de teren agricol. Consolidarea terenurilor ar permite implementarea sistemelor de irigații la suprafețe mari de teren agricol. Pe viitor se preconizează implementarea sistemelor de irigații pe terenurile agricole și continuarea procesului de consolidare a terenurilor agricole.

**Infrastructură.** Satul Bolohan este mărginit de drumul regional G68 (R20 – Orhei – Susleni – Ustia – Criuleni), care asigură conexiunea satului cu toată republica, inclusiv și cu satele vecine. Conexiunea la drumul regional este realizată prin intermediul drumului local L313 (drum de acces spre s.Bolohan). Așezarea geografică favorabilă, deschide premise pentru dezvoltarea economică a Satului, în deosebi prin dezvoltarea activităților agricole și turism.

**Cadru natural.** În mare parte reprezintă o câmpie deluroasă, puternic dezmembrată de văi, cu o înclinație generală din Nord-Vest spre Sud-Est, fiind puternic influențat de procese exogene (alunecări de teren și eroziuni).

Resursa naturală principală o constituie solurile cu bonitatea medie de 54 puncte, ce țin de regiunea cernoziomurilor tipice și levigate, caracteristice. În lunca r. Ichel și Cula se întâlnesc soluri aluviale, iar pe înalțimi – cernoziomuri de fînețe.

Clima raionului, ca și a republicii în ansamblu, este temperată continentală cu veri călduroase și secetoase și cu ierni reci. Cantitatea medie anuală a precipitațiilor variază între 520 – 620 mm. Temperatura medie anuală constituie 8 grade. Viteza medie anuală a vântului e de 4,4 m/sec, cu intensificări în februarie-martie și noiembrie.

Apele subterane constituie sursa principală de apă potabilă și uz gospodăresc în raion.

## **2.2. Infrastructura de utilități publice**

### **2.2.1. Alimentarea cu energie electrică, iluminat stradal**

Pe raza Satului Bolohan, r-nul Orhei există rețea de linii electrice aeriene de tensiune medie și joasă. Satul este asigurat cu energie electrică de către întreprinderea Î.C.S „Premier Energy” S.R.L. Starea liniilor de distribuție este bună. Rețelele electrice au fost renovate în ultimii ani.

În prezent Satul este iluminat integral, fiind instalate peste 200 lămpi electrice. Pe străzile principale și în parcul din sat a fost instalat și iluminatul decorativ.

### **2.2.2. Alimentarea cu apă**

În prezent în Satul Bolohan este implementat un sistem centralizat de alimentare cu apă a caselor de locuit și a edificiilor social-administrative. Este realizată o rețea locală, cu o lungime de 12,5 km, care se alimentează de la 2 fantani arteziene. În prezent sunt conectați la conducta de apă peste 415 gospodării.

O sursă suplimentară de aprovizionare cu apă potabilă o constituie fântânile de tip mină. În localitate sunt puse în exploatare 48 fântâni de tip mină, ale căror apă este utilizată de către localnici pentru necesitățile casnice de zi cu zi. Există un risc real și continuu ca în unele zone ale localității calitatea apei din fântâni să fie nesatisfăcătoare. În acest caz, este necesară efectuarea unei analize a calității apei, cu o marcare ulterioară a fântânilor.

### **2.2.3. Canalizare**

Satul Bolohan dispune de un sistem local de canalizare, care asigură evacuarea apelor uzate din locuințe și obiectivele economice și social-administrative. De sisteme proprii de canalizare dispun 94 de gospodării casnice. Recent a fost instalat un sistem de pompare a apelor reziduale, sistem alcătuit din două pompe submersibile, dirijate de panou de comandă.



Una din prioritățile de bază pentru perioada următoare este construcția sistemului de canalizare a satului, conectarea consumatorilor casnici, precum și conectarea tuturor edificiilor de stat.

Accesul cetățenilor la apă și canalizare reprezintă una dintre principalele priorități ale APL Bolohan.

#### 2.2.4. Alimentarea cu gaze naturale

Sistemul de alimentare cu gaze naturale din Satul Bolohan este în fază de extindere. La moment sunt realizate lucrările de construcție și montaj a gazoductelor de presiune medie și joasă, cu o lungime de peste 24 km, la care sunt conectate peste 458 gospodării casnice și instituțiile publice.

În pofida numeroaselor eforturi de asigurare a locuitorilor cu gaze naturale necesar uzului casnic, gospodării realizează prepararea hranei la aragazuri aprovizionate din butelii de gaz lichefiat /electrice, precum și la cuptoare/sobe cu lemne/cărbune.

#### 2.2.5. Alimentarea cu căldură

În edificiile sociale și marea majoritate a gospodăriilor Satului Bolohan, își asigură căldura în sezonul rece pe baza cazanelor autonome pe bază de gaz sau pe bază de lemne și/sau cărbune, instalațiilor termice improvizate.

Există suficiente premise de a implementa în majoritatea edificiilor social-administrative cazane autonome pe bază de biomasă, care furnizează agent termic la un preț mult mai jos comparativ cu utilizarea gazului natural. Premisele respective sunt legate de existența în regiune a agenților economici producători de bricheți/peleți la prețuri rezonabile, precum și abundența în regiune a materiei prime pentru producerea biomasei.

Șase din cele șapte instituții publice au fost ificientizate termic, ceea ce permite conservarea agentului termic și reducerea cheltuielilor pentru resursele energetice. Astfel, de lucrări ar fi binevenite și pentru gospodăriile casnice.

Ca alternativă de economisire a resurselor financiare pentru resursele energetice este utilizarea energiei solare. Una dintre soluții ar fi utilizarea panourilor solare pentru apă caldă la instituțiile de învățământ din localitate.

#### 2.2.6. Telecomunicații

În Satul Bolohan telefonie fixă este asigurată de către operatorul național – SA Moldtelecom. De telefonie fixă beneficiază 501 de gospodării casnice.

În raza satului Bolohan, r-nul Orhei, acoperirea cu telefonie mobilă este bună. Localitatea se află în aria de acoperire a operatorilor de telefonie mobilă Orange, Moldcell și Unite. Locuitorii satului au acces la televiziunea prin cablu (90) și Internet.

#### 2.2.7. Rețeaua de drumuri

Satul Bolohan este mărginit de drumul regional G68 (R20 – Orhei – Susleni – Ustia – Criuleni), care asigură conexiunea satului cu toată republica, inclusiv și cu satele vecine. Conexiunea la drumul regional este realizată prin intermediul drumului local L313 (drum de acces spre s.Bolohan).

Deplasarea populației satului spre centrul raional este asigurată de câte o rută zilnică și de transportul de tranzit. Astfel nu există probleme legate de transportarea populației. Satul dispune de stație auto amenajată.

Rețeaua de drumuri a satului Bolohan se extinde pe o lungime totală de cca.12,20 km, dintre care 6 km sunt construite în variantă albă, iar 5,3 km sunt asfaltați și restul drumurilor sunt drumuri de țară. Drumurile din localitate sunt în stare satisfăcătoare, deși necesită reparații curente. Este necesară și repararea și amenajarea a noi porțiuni de trotuare, în deosebi ale celor din centrul satului.

Pe teritoriul satului sunt 4 poduri, care se află în stare satisfăcătoare și necesită lucrări de mentenanță. La fel urmează construcția unor punți pentru pietoni.

O infrastructură rutieră adecvată este imperativă pentru dezvoltarea economică a satului și pentru atragerea turiștilor în zonă.

Pentru următorii ani se propune construcția și renovarea unor noi tronsoane de drumuri, ce va contribui la crearea unor comunități durabile, sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri în regiune și crearea locurilor de muncă; îmbunătățirea infrastructurii de acces prin asigurarea unei infrastructuri de transport.

#### **2.2.8. Fondul locativ**

Populația s.Bolohan număra 1380 de persoane. Actualmente, satul Bolohan dispune de 520 locuințe individuale particulare. Fondul locativ al Satului se ridică la 38880 m<sup>2</sup>. Densitatea populației este de 57,98 locuitori/km<sup>2</sup>.

La moment în satul Bolohan, r-nul Orhei, sunt înregistrate 528 familii, iar pe parcursul ultimului an au fost înregistrate 11 căsătorii și 14 nou-născuți.

**Analiza SWOT**

<b><u>PUNCTE TARI</u></b>	<b><u>PUNCTE SLABE</u></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Instituții sociale funcționale</li> <li>• Existența rețelelor de electricitate funcționale în regim econom, precum și asigurarea cu agent termic a edificiilor social-culturale</li> <li>• Asigurarea 100% cu iluminat stradal</li> <li>• Existența rețelelor de cablu TV și internet în localitate</li> <li>• Existența apeductului</li> <li>• Existența rețelelor de distribuție a gazelor</li> <li>• Existența drumurilor regional și local, care asigură conexiunea cu centrul raional</li> <li>• Rețea de drumuri locale reabilitate și modernizate/ restul fiind în curs de execuție</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dezvoltarea insuficientă a infrastructurii sociale (aria de acoperire a apeductului, iluminatului stradal, canalizare ș.a)</li> <li>• Lipsa rețelelor centralizate de canalizare</li> <li>• Deversarea apelor reziduale menajere în locuri neamenajate, fapt ce duce la poluarea apelor (de suprafață și subterane) și solului</li> <li>• Starea precară a unor porțiuni de drum în unele regiuni din sat</li> <li>• Lipsa mijloacelor de transport adecvate și a căilor speciale de acces pentru persoanele cu handicap, în instituțiile social-cultural</li> <li>• Asigurarea inefficientă cu agent termic a unor edificii social-administrative</li> </ul>
<b><u>OPORTUNITĂȚI</u></b>	<b><u>AMENINȚĂRI</u></b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Atragerea investițiilor externe</li> <li>• Existența unor programe cu finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea termică</li> <li>• Renovarea drumurilor locale și amenajarea canalelor de scurgere a apelor pluviale</li> <li>• Extinderea rețelelor de utilități publice în tot satul</li> <li>• Ridicarea nivelului de trai al populației prin aducerea la un nou nivel a calității întregii infrastructuri sociale</li> <li>• Identificarea posibilităților de contactare a tuturor consumatorilor casnici la sistemul de canalizare</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Cadrul legislativ instabil</li> <li>• Costuri ridicate pentru conformarea la standardele europene de calitate</li> <li>• Incapacitatea financiară a locuitorilor satului de a acoperi desinestător costurile de racordare la rețelele de apeduct, gazificare ș.a.</li> </ul>

### 2.3. Capacitatea instituțională

Primăria satului Bolohan, r-nul Orhei dispune de propriul sediu – clădire tipică. Starea tehnică a clădirii este bună. Sediul este conectat la electricitate și telecomunicații, canalizare și apeduct, este conectat și la gazoduct. Încălzirea clădirii Primăriei este asigurată la moment prin intermediul agentului termic pe bază de gaze naturale.



Aparatul primăriei poate fi calificat drept competent cu o bogată experiență în domeniu. Din componența aparatul primăriei fac parte: primarul, secretarul consiliului local, inginerul cadastral, 2 contabili, percepător fiscal, 1 asistent social și un lucrător sociali, polițist de sector și un electrician. Toți specialiștii dispun de un stagiu de muncă de minim 1 an. Consiliul primăriei este alcătuit din 9 consilieri. Activitatea aparatului Primăriei este foarte bine concepută. Regulat se petrec ședințe de lucru ale aparatului Primăriei, unde se discută despre toate problemele Satului și se precaută soluțiile de a le rezolva.

Satul Bolohan este deschis către public, este prezentat activ în cadrul trusturilor media, posturilor de televiziune, radiou, presă, fapt ce sporește notorietatea comunității locale.

În condițiile actuale, când se necesită, în mod prioritar, atragerea surselor financiare externe pentru demararea proiectelor de importanță majoră pentru sat, funcționarii primăriei/consilierii urmează a fi instruiți în domeniul atragerii fondurilor externe/investițiilor, Managementului proiectelor. Primăria împreună cu consiliul local și agenții economici din teritoriu depun eforturi pentru a atrage mai multe investiții din exterior, prin colaborare strânsă cu Consiliul Raional.

În 2022, în cadrul proiectului „Satul European” la Primăria Bolohan au demarat lucrările de implementare a proiectului „Elaborarea Planului Urbanistic General al satului Bolohan , raionul Orhei”.

Securitatea cetățenilor în cadrul satului este asigurată de șeful de sector al sectorului de poliție (Bolohan) al inspectoratului de poliție Orhei. Sediul poliției locale se află în incinta Primăriei. Starea criminogenă în cadrul Satului Bolohan este bună.

În satul Bolohan este amplasat Oficiul Poștal. Starea oficiului este bună. Oficiu poștal oferă o gamă variată de servicii, deși nu este conectat la rețeaua de utilități publice.

Satul Bolohan, r-nul Orhei nu dispune de surse media proprii. Populația Satului preponderent se informează de pe panourile informative instalate în incinta și în fața primăriei, precum și în locuri special amenajate din perimetrul Satului. Cetățenii mai sunt informați prin intermediul presei republicane, TV, posturile de radio regionale și republicane, anunțuri și avize informative.

Satul Bolohan are o pagină oficială <https://bolohan.sat.md/> și o pagină pe rețelele de socializare [https://www.facebook.com/BOLOHAN-Bastina\\_Mea](https://www.facebook.com/BOLOHAN-Bastina_Mea), care conține informații relevante activității Primăriei și vieții satului.

**Sectorul asociativ:** În satul Bolohan există doar o singură organizație obșteștească. Pe parcurs se va impune deschiderea unor noi organizații în așa domenii ca: mediu, salubritate, protecție socială și juridică, etc

**Portofoliul de proiecte realizate:** Pe parcursul anilor 2020 - 2025 în cadrul Satului Bolohan, r-nul Orhei au fost demarate și finisate în termen mai multe proiecte.

**Tabelul 4. Proiecte implementate în s. Bolohan, r-nul Orhei în anii 2015-2022**

Nr.	Denumirea proiectului	Valoarea proiectului, lei	Perioada implementării	Sursa de finanțare
1	Elaborarea Planului Urbanistic General	2022	459.600	Fondului Național de Dezvoltare Regională și locală
2	Iluminarea Stradala	2020-2021	1.303.394	Fondul pentru Eficiență Energetică
3	Construcția rețelei de canalizare și stației de epurare a s.Bolohan. rl. Orhei	2021-2022	1.458.203	Fondului Ecologic Național
4	Procurarea tehnicii și utilajelor agricole – Tractor cu remorca și accesorii de curățare	2023	1.220.960	AIPA
5	Satul European ediția II Reparația acoperișului și a fațadelor Caminului Cultural din s. Bolohan rl Orhei (nefinanțat)	2024	3.556.000	ONDRL
6	Reabilitarea infrastructurii rutiere	2024	750.000	Consiliul Raional Orhei

Tabelul nr.5: Lista proiectelor prognozate de implementat în comună în anii 2023-2026

Nº	Denumirea proiectului	Perioada implemenării	Costul total, lei	Sursa de finanțare	Responsabili de proiect
1	Eficientizarea gestionării deșeurilor solide prin modernizarea infrastructurii de colectare și transport în satul Bolohan, raionul Orhei	2025	1.603.170	Fondul Național pentru mediu	Zagorodniuc Ion, primar
2	Reabilitarea Acoperișului Căminului Cultural din Satul Bolohan – Conservarea și Dezvoltarea Patrimoniului Local	2025	1.164.330	APL, Program D.R.R.M. 2025	Zagorodniuc Ion, primar
3	Amenajarea spațiului de recreere din subzona Baghia din sat. Bolohan	2025	351.068	APL, GAL „Baștina Gospodarului”, Apelul nr. 3/2025 din Programul LEADER	Zagorodniuc Ion, primar
4	Lucrări de asfaltare a unor porțiuni de drum din comuna Bolohan, raionul Orhei	2025	2.000.000	ONDRL, Programului Guvernului pentru modernizarea drumurilor locale „Europa este aproape”	Zagorodniuc Ion, primar
5	Construcția Stației de transfer a deșeurilor solide	2026	23.400.000	Banca European de investitii, garant Guvernul Republicii Moldova	Zagorodniuc Ion, primar
6	Amenajarea squarului din adiacența imobilului Primăriei sat. Bolohan	2026	630.000	ONDRL	Zagorodniuc Ion, primar
7	Schimbarea centralelor termice la încăpere Gimnaziul Bolohan	2026	300.00	APL, Consiliul Raional Orhei	Zagorodniuc Ion, primar

Analiza SWOT

<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aparatul primăriei este calificat, cu o bogată experiență în domeniu</li> <li>• Activitatea aparatului Primăriei este bine concepută și organizată,</li> <li>• APL dispune de calculatoare conectate la Internet</li> <li>• Membrii APL dețin abilități și experiență în domeniul dezvoltării proiectelor</li> <li>• Adunările cu localnicii sunt petrecute frecvent, în funcție de necesitate</li> <li>• Satul are un site propriu</li> <li>• În viziunea sătenilor, dinamica din ultimii 10 ani este pozitivă în soluționarea problemelor cu care se confruntă localitatea</li> <li>• Localnicii sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor</li> <li>• Securitatea cetățenilor este asigurată de către sectorul de poliție</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nivel scăzut de implicare și informare a cetățenilor cu privire la problemele Satului și în procesul de luare a deciziilor</li> <li>• Societatea civilă este insuficient implicată în activitățile de ordin social a localității</li> <li>•</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Atragerea investițiilor externe</li> <li>• Implicarea mai activă a tineretului în dezvoltarea Satului</li> <li>• Crearea și actualizarea informativă a paginii electronice a satului</li> <li>• Crearea și suplینirea paginilor de pe rețelele de socializare cu informații irelevante activității APL</li> <li>• Stabilirea unor contacte durabile și colaborarea cu localități din țările vecine în vederea soluționării unor probleme comune (proiecte, măsuri culturale, schimb de experiență)</li> <li>• Promovarea unei imagini pozitive a Satului</li> <li>• Participarea membrilor APL în cadrul proiectelor internaționale, cursuri de perfecționare</li> <li>• Gestionarea eficientă a bugetului local</li> <li>• Optimizarea activității APL</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lipsa resurselor financiare la nivel local, insuficiente pentru sprijinirea și/sau promovarea unor investiții majore</li> <li>• Instabilitate legislativă</li> <li>• Salarizare nemotivată a persoanelor cu studii superioare și de specialitate, care activează în domeniul administrării publice;</li> <li>• Lipsa ONG care s-ar implica în soluționarea problemelor Satului</li> </ul>

**2.4. Economia locală**

Economia locală este reprezentată de circa 21 agenți economici și 6 gospodării țărănești. Conform datelor Biroului de statistică activitățile economice nelicențiate sunt orientate în special pe activități de comerț, cultivarea legumelor și a cerealelor, creșterea animalelor (vezi tabelul de mai jos).

**Tabelul 5. Agenți Economici mari din s. Bolohan, r-nul Orhei**

Nr.	Denumirea agentului economic.	Anul înregistrării	Domeniul de activitate
1.	<a href="#">II BOLDISOR MARIA</a>	2015-01-29	Activa
2.	<a href="#">SRL TIMER COMPANY</a>	2014-07-30	Activa
3.	<a href="#">SRL BISCOPANE</a>	2013-10-22	Activa
4.	<a href="#">SRL PRODMIMAC</a>	2013-10-22	Activa
5.	<a href="#">SRL ECONOMBRICHET</a>	2012-04-26	Activa
6.	<a href="#">II DULGHERU ADRIAN</a>	2011-11-14	Activa
7.	<a href="#">SRL IRIPAC-IMEXPO</a>	2011-09-22	Activa
8.	<a href="#">SRL PIBA&amp;CO</a>	2011-08-15	Activa
9.	<a href="#">II VIRLAN TAMARA</a>	2011-07-08	Activa
10.	<a href="#">SRL FRANZEPAN</a>	2011-05-25	Activa
11.	<a href="#">SRL BIOCONITERRA</a>	2011-03-29	Activa
12.	<a href="#">II RUSU SERGIU</a>	2010-07-09	Activa
13.	<a href="#">II IROVICI NICOLAE</a>	2008-11-17	Activa
14.	<a href="#">II CEBAN ANA</a>	2008-09-29	Activa
15.	<a href="#">AGENTUL DE ASIGURARE DIANMARI SRL</a>	2008-04-08	Activa
16.	<a href="#">SC IGANGRI SRL</a>	2007-02-12	Activa
17.	<a href="#">II FAMILIA SENDREA</a>	2006-12-07	Activa
18.	<a href="#">SC CALEA SUCCESULUI SRL</a>	2006-02-22	Activa
19.	<a href="#">SC APIDIAR SRL</a>	2006-01-21	Activa
20.	<a href="#">II COCIUG RAISA</a>	2005-10-17	Activa
21.	<a href="#">II CIUBUC LILIA</a>	2004-11-23	Activa

Domeniul agricol fiind un domeniu prioritar, în satul Bolohan există 4 întreprinderi agricole mari, dintre care una gestionează mai mult de 50 ha de terenuri agricole.

Deși în general sectorul agricol este caracterizat printr-o rentabilitate scăzută, determinată în primul rând de poziția dominantă a culturilor cu valoare redusă în producția agricolă în detrimentul culturilor cu valoare înaltă, în satul Bolohan se realizează diversificarea prin extinderea suprafețelor ocupate de vii și livezi, prin cultivarea legumelor în spații protejate. În continuare majoritatea terenurilor sunt acoperite de culturi cu valoare scăzută (cum ar fi cereale, plante oleaginoase și culturi furajere), în timp ce viile și livezile ocupă doar o mică parte din suprafața totală a terenurilor agricole.

Deși, în general, agricultura în satul Bolohan se axează pe culturi cu valoare redusă, urmează de atras atenția sectoarelor de producere a fructelor, pomușoarelor, nucilor și a mierii. Aceste produse au acces la piețele UE și sunt exportate cu succes nu doar în UE, dar și pe alte piețe.

Sectorul agricol este dominat de producția vegetală, sectorul zootehnic având un rol mai mic în producere. În ultimul deceniu dezvoltarea sectorului zootehnic a fost impulsionată de implementarea unui șir de proiecte investiționale. Sectorul zootehnic se confruntă cu constrângeri provocate de resursele interne, precum și presiuni dure cauzate de importul de produse de import mai ieftine. Furnizarea de furaje locale este limitată din cauza lipsei pășunilor de bună calitate, care este la rândul său, cauzată de condițiile meteorologice nefavorabile și a capacităților limitate de irigare. Pe de altă parte, costurile interne de producție relativ ridicate, productivitatea scăzută și rasele de animale necompetitive reduce izbitor capacitatea produselor animaliere. Numărul animalelor este prezentat în tabelul de mai jos.

**Tabelul 8. Efectivul animalelor și păsărilor în gospodăriile populației**

Efectiv	Nr. capete
Bovine	65
Ovine	60
Porcine	400
Cabaline (cai, măgari, etc.)	45
Păsări de toate speciile	4000

*Sursa: Primăria Satul Bolohan, r-nul Orhei*

Structura ramurală a agenților economici este încadrată mai mult în activitățile comerciale și agricultură, deși un număr considerabil de persoane merg la muncă în oraș.

În sat lipsește industria de prelucrare, lipsind moara, olonița, uscătorii de fructe, sere, frigidere industriale ș.a.

Localnicii dispun de servicii precum: Centrul de sănătate, biblioteca, casă de cultură, magazine și piața agricolă etc.

Economia locală oferă perspective reale pentru deschiderea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniile comerciale. Garant al succesului este potențialul uman, infrastructura rutieră favorabilă ș.a.

Un compartiment aparte la capitolul perspective revine proiectelor de implementare a parteneriatelor publice private.

**Analiza SWOT**

<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Așezarea geografică favorabilă dezvoltării agriculturii</li> <li>• Infrastructura de acces favorabilă pentru dezvoltarea mediului economic</li> <li>• Disponibilitatea resurselor umane</li> <li>• Costul relativ scăzut al forței de muncă</li> <li>• Terenuri agricole cu o bonitate medie a solului, cu potențial existent pentru obținerea de produse agricole ecologice</li> <li>• Terenuri agricole preponderent consolidate</li> <li>• Prezența agenților economici</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Potențialul economic al Satului este slab valorificat în comparație cu posibilitățile de dezvoltare</li> <li>• Slaba valorificare a resurselor naturale și a materiilor prime din mediul rural</li> <li>• Lipsa specialiștilor calificați;</li> <li>• Resurse financiare la nivel local, insuficiente pentru susținerea /promovarea unor investiții;</li> <li>• Slaba implementare a sistemului de asigurare a calității producției agricole conform normelor europene</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Valorificarea potențialului legat de așezarea geografică a Satului</li> <li>• Atragerea investițiilor externe</li> <li>• Stimularea antreprenorilor locali și potențiali (sectorul agricol: frigidere industriale, linii de sortare și ambalare, prestări servicii populației, industria de producere și prelucrătoare)</li> <li>• Stimularea producătorilor locali prin aplicarea tehnicilor și tehnologiilor moderne</li> <li>• Încurajarea și dezvoltarea parteneriatelor de tip public-privat;</li> <li>• Investiții directe în târguri, festivaluri, piețe tradiționale și alte manifestări tradiționale locale</li> <li>• Existența în raion a organizațiilor care oferă consultanță în sfera businessului.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nivelul scăzut al veniturilor majorității populației</li> <li>• Capacitatea scăzută de atragere de investiții</li> <li>• Nivelul scăzut de receptivitate a populației locale la programele de finanțare</li> <li>• Autoritățile locale dispun de atribuții și pârghii extrem de reduse pentru susținerea financiară a micului business;</li> <li>• Creșterea ponderii muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii, economiei locale și asistenței sociale în perspectivă</li> <li>• Scăderea volumului transferurilor făcute de persoanele plecate la muncă peste hotarele țării</li> <li>• Rata ridicată a dobânzii la credite</li> <li>• Instabilitatea cadrului legislativ național</li> <li>• Lipsa subvenționării principalelor ramuri ale economiei din partea statului</li> <li>• Migrarea populației apte de muncă</li> </ul>

## 2.5. Edificii sociale

### 2.5.1. Educație

Pe teritoriul Satului activează IET Grădiniță de copii din s. Bolohan.

Gimnaziul din Bolohan a activat pe parcursul a trei ani ca filială a gimnaziului „Ion și Doina Aldea Teodorovici” din Orhei, după care a fost lichidat definitiv, iar elevii din Bolohan sunt transportați la școlile din municipiul Orhei, care se află la 10 km distanță. Clădirea gimnaziului, cu o suprafață de 945 m.p., o construcție accesorie – de 24,4 m.p. și terenul aferent – de 0,3126 ha a fost dată în locațiune.



În satul Bolohan activează instituția preșcolară IET „Voinicel”, frecventată de 55 copii, la o capacitate de 110 de locuri. Copiii sunt educați și îngrijiți de 4 educatori și 8 lucrători auxiliari, directorul grădiniței, lucrătorul muzical și sora medicală. Starea tehnică a edificiului este bună. Edificiul are o suprafață de 272 m<sup>2</sup>, este electrificat, conectat la apeduct și canalizare, la rețelele de telecomunicații și dispune de pavilioane de joacă, cantină și depozit pentru păstrarea produselor alimentare, cabinet medical, spălătorie. Terenul de joacă este amenajat cu atribute de joc și sportive. Din cadrul proiectului Grand Românesc s-au îndeplinit un șir de lucrări de reparație a acoperișului, schimbarea geamurilor, asigurarea cu mobilier, dotarea cabinetului medical. Agentul termic este furnizat în perioada rece a anului de cazangerie pe bază de gaze naturale.

Baza didactico-materială a grădiniței se caracterizează prin asigurarea cu materiale de ultima oră. Copiii sunt asigurați cu materiale necesare pentru activitate, atât demonstrative cât și distributive.

Sunt necesare reparații interioare la blocul alimentar, la toate blocurile sanitare. Este necesară procurarea unor noi seturi de jucării și accesorii auxiliare, cât și ridicarea continuă a nivelului de calificare a educatorilor și a personalului auxiliar.

### 2.5.2. Sănătate, asistență socială

Domeniul medical al satului este reprezentat prin Instituția Medico-Sanitară Publică Oficiul Medicilor de Familie Bolohan. Instituția medicală dispune de edificiu separat. Clădirea este stare tehnică satisfăcătoare și dispune de un nivel mediu de asigurare cu aparataj și utilaj medical.

Asistența medicală în cadrul Satului este asigurată de 1 medic de familie, 2 asistenți medicali și o unitate de personal de deservire. Pentru viitor se impune modernizarea serviciilor oferite și recalificarea continuă a personalului medical.

La OMF se prestează următoarele servicii: administrarea medicamentelor intramusculare și intravenoase, acordarea serviciilor medicale în caz de urgență, În perspectivă se impune lărgirea spectrului de servicii medicale prestate locuitorilor.

În cadrul Satului își desfășoară activitatea 1 asistent social, care împreună cu lucrătorul social deservesc grupele de persoane socialmente vulnerabile, preponderent singuratice, care necesită deservire la domiciliu. Persoanele date prestează servicii specializate persoanelor și familiilor care sunt beneficiari de asistență socială și duc evidența lor. Persoanelor socialmente vulnerabile li se acordă și ajutoare sociale, precum sunt: alocații de șomaj, indemnizații pentru motive de sănătate, compensații pentru perioada de iarnă, indemnizații de îngrijire a copiilor.

Satul nu dispune de un Centru de susținere a familiilor social vulnerabile.

### **2.5.3. Sport**

Potențialul sportiv al satului este valorificat pe măsură. În temei tânăra generație, iubește și practică sportul, iar competițiile sportive, meciurile de fotbal, volei sunt nelipsite din activitățile localității. În ceea ce privește domeniul sportiv, satul dispune de un stadion cu gazon natural și o sală sportivă la Gimnaziul din sat, aflate în stare bună. În parcul din sat este amenajat un teren de fitness în aer liber. Și în cadrul Casei de cultură se petrec competiții la șah, dame și tenis de masă. Satul este reprezentată la competiții de către echipele de fotbal, volei și tenis de masă.

Tradițional în sat se petrec diverse activități sportive.

Pentru următorii ani se planifică diversificarea activităților sportive și petrecerea mai multor competiții locale și naționale.



**Analiza SWOT**

<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• În comună activează o grădiniță de copii</li> <li>• Instituția de învățământ a fost modernizată și este asigurată cu toate comunicațiile necesare</li> <li>• Existența unor spații de agrement pentru copii (teren de joacă pentru copii)</li> <li>• Prezența cadrelor didactice cu experiență</li> <li>• În comună există oficiu poștal,</li> <li>• Locuitorii beneficiază de servicii medicale de calitate la OMF</li> <li>• Educația medicală la nivel</li> <li>• Grupele de persoane social-vulnerabile sunt sub supravegherea asistentului social</li> <li>• Satul dispune de teren sportiv, sală de sport la Gimnaziu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Baza tehnico-materială a instituțiilor de învățământ preșcolar și liceal insuficient extinsă</li> <li>• Elevii se deplasează la școlile din Orhei</li> <li>• Satul nu dispune de un Centru comunitar de asistență socială pentru persoanele în etate sau cu probleme de ordin social</li> <li>• Dotarea insuficientă a centrului de sănătate</li> <li>• Fonduri insuficiente destinate asistenței medicale și sociale</li> <li>• Domeniul sportiv în cadrul Satului cu rezerve de diversificare</li> <li>• O parte a populației active a migrat în străinătate, copiii acestor persoane fiind lăsați în grija bunicilor sau rudelor</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Lărgirea gamei de servicii medicale prestate</li> <li>• Implementarea unor programe complexe de monitorizare a stării de sănătate a localnicilor</li> <li>• Suplinirea personalului medical rezident și permanent</li> <li>• Deschiderea unui centru social comunitar</li> <li>• Implementarea unor programe consistente de asistență socială</li> <li>• Crearea unui ONG axat pe probleme sociale, problemele tineretului</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Scăderea interesului față de efectuarea studiilor în localitate</li> <li>• Neglijarea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului</li> <li>• Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții cu caracter social</li> <li>• Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor sociale</li> <li>• Nereceptivitatea față de posibilitatea efectuării unor lucrări concrete în teritoriu prin intermediul granturilor străine și accesării fondurilor europene</li> <li>• Nu există persoane care să reprezinte interesele comunității în mod organizat și pe o perioadă lungă de timp</li> <li>• Reducerea ponderii populației active și îmbătrânirea acesteia</li> </ul>

#### 2.5.4. Cultură și turism

Patrimoniul cultural al satului Bolohan, r-nul Orhei, constituie una din cele mai reprezentative file din moștenirea valorică a localității, menită să conserveze tradițiile și datinile băștinașe, care urmează a fi transmise generațiilor următoare.

În sat există o Casă de cultură, care este centrul vieții culturale din sat. Casa de Cultură din s.Bolohan, poate găzdui până la 360 de persoane. Se află în stare tehnică satisfăcătoare. Clădirea nu este conectată la nici una din utilitățile publice. Clădirea necesită reparație, dotarea cu agent termic, schimbarea acoperișului, renovarea fațadei. Este necesară și înnoirea mobilierului.



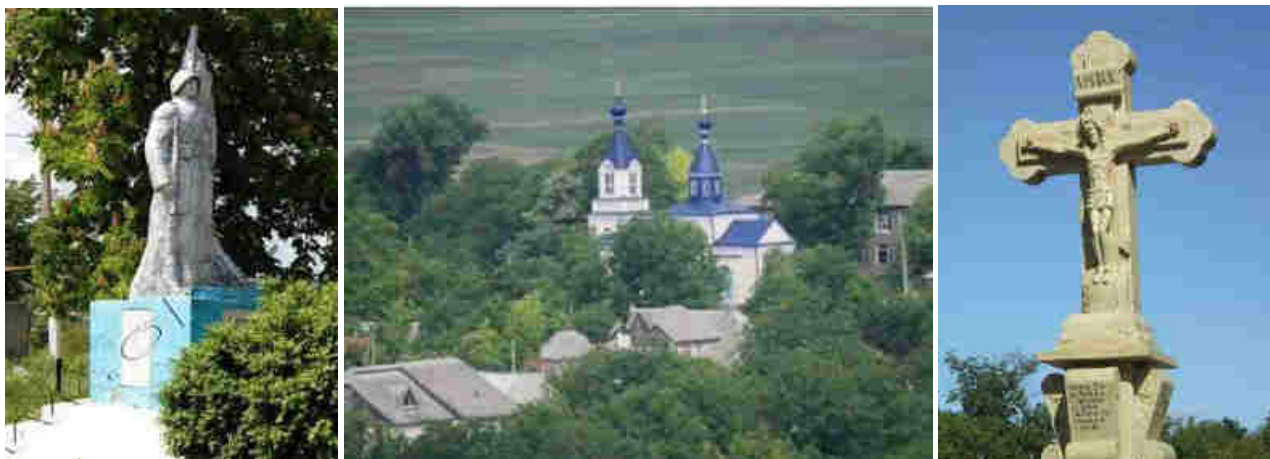
În cadrul Casei de cultură activează colectivul etno-folcloric „Codrencele”, cercuri pe creație pentru copii (folcloric, dans ș.a). Pe viitor ar fi binevenită diversificarea activităților artistice, crearea cercurilor tematice, activităților extracurriculare și promovarea meșteșugurilor și tradițiilor locale și naționale.

Conform planului de lucru și Calendarul petrecerii măsurilor culturale, locuitorii satului participă la toate sărbătorile Naționale și religioase: concerte tematice; sărbători în cadrul satului, măsuri culturale de suflet, participă la festivalurile r-nale și după posibilități republicane; etc...

În scopul utilizării potențialului educativ al datinilor și obiceiurilor populare, conducerea localității insistă la organizarea a diferitor activități, cum ar fi șezători, serate în memoria scriitorilor și poeților, seminare pentru profesori, educatori, cu diferite genericiuri, pentru calificarea cadrelor implicate în educație.

În satul Bolohan, activează cu succes Biblioteca Publică. Biblioteca, care este în stare satisfăcătoare, nu este conectată nici la apeduct, nici la canalizare, și nu este conectată la rețeaua de gaze naturale. Sala Multimedia (6 computere, 2 imprimante, copiator) oferă acces la Internet și alte resurse informaționale (baze de date, muzică, filme etc.); precum și instruirea utilizatorilor în domeniul tehnologiilor informaționale și comunicaționale. Anual, de serviciile Internet, beneficiază peste 500 utilizatori. Pentru îmbunătățirea serviciilor de calitate și atragerea cititorilor este nevoie de achiziție de carte. În Biblioteca Publică Bolohan regulat în afară de serviciul de bază se petrec diverse activități cu caracter cultural și educativ. La fel este necesară suplینirea fondului de carte, deși biblioteca este dotată cu necesarul de manuale didactice și artistice, fondul de carte.

Pe teritoriul satului există câteva monumente arheologice și istorice. În Registrul monumentelor protejate de stat sunt incluse Biserica „Acoperemântul Maicii Domnului”, ctitorită în sec XIX, Monument la mormântul comun al ostașilor căzuți (286) în 1944 și 2 tumuli.



În s.Bolohan este amenajat un parc, dotat cu teren de joacă și teren de fitness în aer liber.

Pentru satul Bolohan turismul a devenit un domeniu de perspectivă, care ar putea asigura creșterea economică a satului, precum și deschiderea locurilor de muncă pentru localnici și ar asigura bunăstarea lor.

Premize pentru dezvoltarea turismului este cadrul natural valoros, tradiții locale păstrate și o bucătărie locală ș.a.

Satul Bolohan și-a păstrat tradițiile și obiceiurile străbunilor. Astfel că, un posibil turist interesat de focul din vatră, pîinea coaptă după vechile tradiții, gustarea, dar mai întâi participarea la împletirea sarmalelor, de țesutul covoarelor tradiționale, ori participarea la culesul roadelor în toiul toamnei, încă se mai poate bucura de o atmosferă patriarhală la care contribuie, ce-i drept, mai mult bătrînii satului. Mediul rural constituie o sursă importantă pentru prestarea serviciilor de cazare tradițională de tip rural, pentru oferirea unor posibilități vizitatorilor de a se încadra în activitățile și preocupările rurale, pentru familiarizarea cu folclorul, distracțiile și tradițiile locale, pentru prezentarea meșteșugurilor cu posibilitatea de participare la procesul de lucru al acestuia și oferirea unor posibilități de procurare a produselor meșteșugărești.

Analiza SWOT

<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• În sat activează Casa de cultură, care se află în stare satisfăcătoare</li> <li>• Tradițiile populare bine păstrate</li> <li>• Existența colectivelor artistice</li> <li>• Existența unei bucătării locale specifice</li> <li>• Existența manifestărilor cu valoare folclorică;</li> <li>• Pe parcursul anului se petrec activități etno-culturale, sportive și de agrement</li> <li>• În comună există biserica creștin- ortodoxă,</li> <li>• Cimitirul local este îngrădit și dispune de drum de acces</li> <li>• Satul dispune de bibliotecă publică</li> <li>• Așezarea geografică este favorabilă dezvoltării turismului rural</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Potențialul cultural-turistic al Satului este slab valorificat, comparativ cu potențialul existent</li> <li>• Satul nu dispune de centru pentru copii și tineret</li> <li>• Lipsa unei strategii de dezvoltare a turismului local</li> <li>• Starea criminogenă în sat este „relativ bună”</li> <li>• Lipsa de interes pentru turism ca potențial pentru afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Identificarea surselor alternative de susținere financiară a activității colectivelor folclorice</li> <li>• Dezvoltarea și stimularea activității echipelor sportive locale existente și înființarea a noi echipe</li> <li>• Valorificarea potențialului local ( turistic, cultural, istoric, natural)</li> <li>• Existența potențialului de dezvoltare a agroturismului.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Infrastructura de transport slab dezvoltată și nemodernizată poate avea ca efect ocolirea zonei turistice a satului;</li> <li>• Resurse financiare insuficiente pentru contribuțiile proprii la proiectele finanțate, în special în mediul rural.</li> </ul>

## 2.6. Mediul ambiant

Din punct de vedere geografic raionul Orhei este amplasat în partea centrală a Republicii Moldova,

Relieful în mare parte reprezintă o cîmpie deluroasă, puternic dezmembrată de văi, cu o înclinație generală din Nord-Vest spre Sud-Est, fiind puternic influențat de procese exogene (alunecări de teren și eroziuni). Resursa naturală principală o constituie solurile cu bonitatea medie de 54 puncte, ce țin de regiunea cernoziomurilor tipice și levigate, caracteristice Cîmpiei Colinare a Bălțului. În lunca Răutului și ale râurilor mici se întîlnesc soluri aluviale, mlăștinoase, iar pe înalțimi – cernoziomuri de finețe.

Relieful satului este predominant de altitudini medii (50 - 150 m), altitudinea medie este de 135 metri față de nivelul mării, cu o bonitate a solurilor (54p%) sub nivelul mediu național. Altitudinea maximală de 282,5 m se atestă la extremitatea nord-vestică a satului, la poalele pădurii Hîrbovăț. Altitudinile minimale se atestă în albia r.Cula, și constituie în medie 60m.

Condițiile geomorfologice în principiu influențează pozitiv pentru dezvoltarea diferitor ramuri în agricultură.



*Relieful s Bolohan*

**Capitalul natural. Fondul forestier, flora și fauna.** Suprafețele totale ale fondului forestier ale satului reprezintă 259,74 ha. Diversitatea florei și faunei este tipică pentru regiunea Codrului prezentată de veșetație de luncă și de silvostepă, precum și e pădurile de fag, carpen, frasin, ulm și în special stejarul, care sunt principalii formatori ai pădurilor din r.Orhei, iar în fâșiile forestiere sunt prezente: cornul, păducelul, măcieșul, liliacul ș.a. arbuști. Fauna este sărăcită numeric deși este diversă: vulpea, pisica sălbatică, jderul de pădure, iepurele, veverița, mierla, porumbelul de pădure, gaița, cinteza, vulturul.. Distribuția speciilor de plante și animale este puternic influențată de faptul că sectoarele cu vegetație nealterată de activitățile agricole sunt foarte limitate, lipsind condiții adecvate pentru dezvoltarea și răspândirea acestora.



**Apele de suprafață și apele subterane.** Satul este situat pe malul râului Salcie, afluent al r.Drăghinici și este străbătut de un afluent al r.Răut. Fondul apelor satului ocupă o suprafață de 50,79 ha. În prezent apele subterane se află la o adâncime de 180-220 m. Principala problemă cu care se confruntă APL privind apele subterane din localitate este imposibilitatea folosirii acestora din cauza indicatorilor calității. Apele subterane pot fi folosite numai în scopuri tehnice.

**Clima și aerul.** Raionul Orhei se caracterizează printr-o climă temperată continentală, cu iarna blândă și scurtă (temperaturile medii a lunii ianuarie: -3 – 5°C), vara caldă și lungă (temperaturile medii a lunii iulie +20 +22 °C) cu o cantitate relativ mică de precipitații.

În funcție de latitudine, altitudine și particularitățile orografice pe teritoriul raionului se delimitează trei zone climaterice, în care temperaturile medii în fiecare zonă variază cu 2-3 grade. Temperatura medie a anului este de 8,6 – 9,2°C. Minimum absolut de temperatură constituie -39 -40°C, maximum absolut variază între +33 +36°C.

Primele înghețuri apar în octombrie, ultimele primăvara la sfârșitul lui aprilie.

Durata perioadei de temperatură fără ger este de 165 – 180 zile, pe sol 145 – 150 zile. Suma temperaturilor mai mari de 100 C în perioada activă de vegetație a plantelor este de 27500 – 285000 C. Perioada de vegetație este de 210 zile.

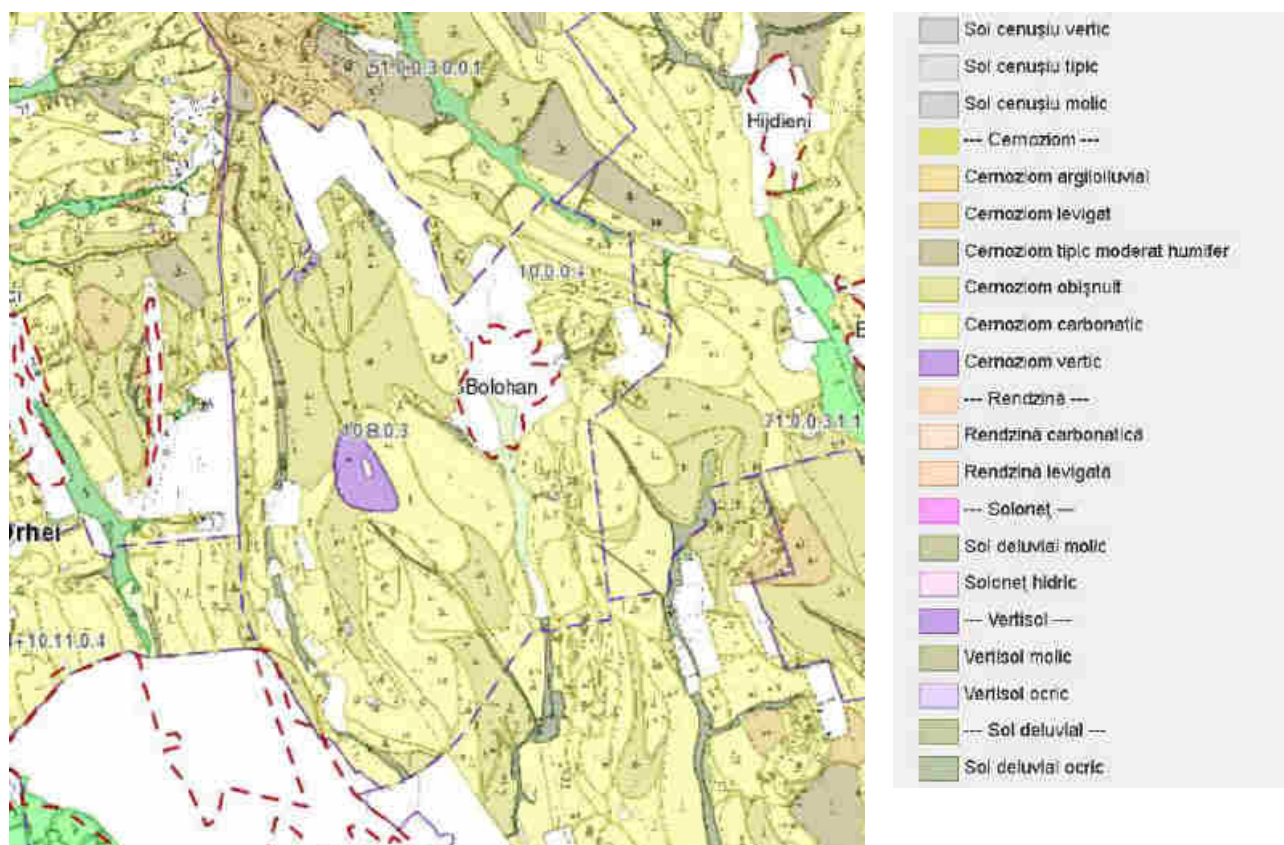
Acoperirea solului cu zăpadă se petrece în anii geroși, atinge o înălțime de 15 – 25 cm. În perioada anului predomină curenții de aer nord-vest și nordice.

Cantitatea anuală de precipitații atmosferice variază anual în limitele a 450 – 550 mm. Din suma anuală de precipitații aproximativ 65 – 70 % cad în perioada caldă a anului ( aprilie – noiembrie ) și numai 30% în perioada rece ( decembrie – martie ) sub formă de zăpadă și lapoviță. Prima zăpadă apare la sfârșitul lunii noiembrie, începutul lunii decembrie. Perioada secetoasă începe în luna iulie și durează 2-3 luni. Sunt frecvente și vânturi uscate.

Coeficientul hidrotehnic variază de la 1,2 – 1,1.

Resursele agroclimaterice a teritoriului formează condiții favorabile pentru cultivarea și creșterea culturilor agricole, plantațiilor de viță de vie și livezilor.

**Solurile și subsolurile.** Solurile sunt principala bogăție a localității. De prelucrarea și utilizarea eficientă a acestora depinde atât economia satului, raionului, cât și cea națională. Capitalul funciar al s.Bolohan, r-nul. Orhei ocupă o suprafață de circa 2417,98 ha, dintre care 1517,50ha sunt terenuri cu destinație agricolă. Semnificativ este faptul că, calitatea solurilor din care este constituit capitalul funciar este înaltă. Circa 80% din teritoriul satului este acoperit cu soluri cenușii și cenușii de pădure. Bonitatea medie a solurilor este apreciată cu 58 baluri. Analiza denotă, că majoritatea din terenurile capitalului funciar pot fi folosite în scopuri agricole oferind posibilitatea atingerii unor randamente înalte de utilizare a acestora, excepție fiind terenuri degradate ( 77,50 ha sunt puternic erodate, iar 17,53 ha sunt ocupate de râpe). Datele analizate ne demonstrează că în s.Bolohan acest capital natural de calitate este utilizat la maximum.



**Harta solurilor satului Bolohan**

Subsolul localității Bolohan nu dispune de resurse naturale specifice.

**Starea mediului ambiant** al Satului este satisfăcătoare. Satul dispune de o gunoști autorizată, dar nu are organizat un sistem de colectare centralizată a deșeurilor.

Necătând la existența gunoștilor în preajma satului periodic apar gunoști stihinice.

Este necesară organizarea colectării centralizate a deșeurilor, este absolut necesară plantarea unei fâșii forestiere în jurul gunoștii, pentru a evita răspândirea deșeurilor de către vânt, precum și împădurirea terenurilor degradate. La fel este necesară creșterea gradului de conștientizare a populației locale despre importanța gestionării eficiente a deșeurilor, inclusiv prin reducerea volumului de deșeuri depozitate odată cu creșterea cantității materialelor reciclabile, scăderea nivelului de poluare a solului și a apelor subterane, creșterea calității vieții populației prin reducerea riscurilor de îmbolnăvire.

Analiza SWOT

<b>PUNCTE TARI</b>	<b>PUNCTE SLABE</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Existența gunoiștii autorizate</li> <li>• Resurse acvatice disponibile r.Salcie și Ichel, iazuri, izvoare, fântâni de tip mină (120)</li> <li>• Respectarea, în general, de către populație a normelor de transportare și depozitare de deșeurilor la gunoiște</li> <li>• Interesul sporit al APL în vederea îmbunătățirii stării mediului ambiant din localitate</li> <li>• Utilizarea redusă a pesticidelor</li> <li>• Existența apeductului și a sistemului de canalizare</li> <li>• Suprafețe împădurite</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Existența gunoiștilor stihiiice</li> <li>• Lipsa sistemului de colectare și transportare centralizată a deșeurilor menajere</li> <li>• Fântânile de mină nu sunt marcate cu plăcuțe de informare privind calitatea apei</li> <li>• Educația ecologică la nivel superficial</li> <li>• Expunerea la hazardurile naturale sezoniere, în special la secetă și inundații</li> <li>• Insuficienta preocupare a agenților economici în recuperarea și re folosirea ambalajelor</li> <li>• Solurile sunt afectate de factori de degradare precum eroziune, sărăturare</li> </ul>
<b>OPORTUNITĂȚI</b>	<b>AMENINȚĂRI</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Implimentarea proiectului de colectare selectivă a deșeurilor</li> <li>• Amenajarea și curățarea tuturor fântânilor de tip mină</li> <li>• Curățirea zonelor din preajma saului</li> <li>• Menținerea străzilor satului într-o stare curată</li> <li>• Informarea populației privind necesitatea protecției mediului ambiant și utilizării raționale a resurselor naturale</li> <li>• Promovarea educației ecologice a tinerei generații pentru a proteja mediul și a folosi rațional resursele naturale</li> <li>• Creșterea interesului autorităților locale pentru promovarea de parteneriate în vederea protecției mediului;</li> <li>• Disponibilitatea finanțărilor proiectelor de mediu prin intermediul fondurilor europene nerambursabile.</li> <li>• Crearea unui ONG axat pe probleme ecologice</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Impactul negativ al schimbărilor climatice asupra sectorului agricol (secete, grindină)</li> <li>• Dificultăți în susținerea financiară a proiectelor de investiții de mediu</li> <li>• Sărăcia, lipsa surselor de existență sau alte necesități vitale îi constrînge pe cetățeni să încalce legea, inclusiv la capitolul tăieri ilicite.</li> <li>• Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene de calitate în materie de mediu</li> <li>• Neglijarea tradițiilor locale în domeniul protecției mediului</li> <li>• Resurse financiare insuficiente pentru finanțarea și co-finanțarea proiectelor legate de mediu</li> </ul>

### 3. PROCESUL DE ELABORARE A PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI BOLOHAN, R-NUL ORHEI

#### 3.1. Inițierea procesului de planificare strategică

Satul Bolohan, r-nul Orhei, trebuie să-și însușească și să promoveze o viziune strategică în ceea ce privește dezvoltarea sa în viitor. Lipsa unei asemenea viziuni duce la o activitate administrativă dezorganizată, în cadrul căreia se pot rata oportunități și se pot consuma irațional resurse prețioase. Experiența internațională a arătat că proiectele și programele operaționale funcționează cel mai bine atunci când fac parte dintr-un cadru încheșat și când există o coordonare la nivel strategic.

Procesul de planificare strategică are ca scop definirea reperelor strategice de dezvoltare a Satului pe o perioadă de 5-7 ani. Etapele metodologice principale ale procesului de planificare strategică au fost următoarele: realizarea unei analize preliminare, stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a Satului Bolohan, r-nul Orhei, analiza sectorială a domeniilor strategice principale și articularea documentului strategic propriu-zis.

Principiile care au stat la baza procesului de planificare strategică au fost:

- implicarea comunității,
- transparența,
- obiectivitatea,
- coerența și
- continuitatea proceselor.

Elementul-cheie în inițierea procesului de planificare strategică este identificarea resurselor locale, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare pe viitor a satului.

Inițierea procesului de planificare strategică a început, după semnarea contractului de prestare a serviciilor de consultanță, urmată cu înființarea Echipei de Planificare (EP), desemnată de „Succes Consulting” SRL.

În urma dezbaterilor interne Echipa de Planificare a beneficiat de instruire din partea Institutului de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor (IDEP) prin facilitarea procesului de planificare. Facilitatorul a explicat importanța elaborării planului, pașii de urmat, metode și tehnici de abordare a comunităților, metode de analiză a comunității în vederea identificării necesităților pentru stabilirea domeniilor de cuprindere a strategiei pentru elaborarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-economică a satului Bolohan, r-nul Orhei. Au fost expuse metodele de consultare a comunității: workshopuri, metoda discuției, ședință de analiză, chestionare. Membrii EP au decis să utilizeze metoda chestionarelor. Procesul de consultare a comunității, interviewarea, a durat 3 săptămâni, după care a urmat ședința de analiză și interpretare a cercetărilor efectuate.

Pentru a da rezultate, planificarea strategică trebuie însoțită de promovare la nivelul administrației publice locale a unui Management strategic integrat, la toate nivelurile, capabil să identifice și să speculeze oportunitățile apărute în beneficiul Satului.

**3.2. Înființarea echipei de planificare**

Echipea de planificare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei a fost constituită pe baza propunerilor: IDEP, SCT și APL care au nominalizat persoanele investite cu încrederea pentru a-i reprezenta și a transmite problemele pe care aceștia le resimt și doresc a fi rezolvate în vederea îmbunătățirii vieții și dezvoltării durabile a localității Bolohan, r-nul Orhei (vezi tabelul de mai jos). Membrii EP au fost selectați astfel încât să fie acoperite toate domeniile de cuprindere a planului strategic. La înființare EP s-a ținut cont de voința fiecărui membru propus de a se implica în procesul de planificare strategică a satului Bolohan, r-nul Orhei.

**Tabelul 9. Componenta echipei de planificare**

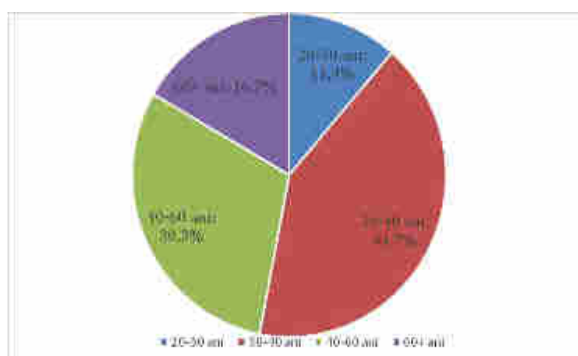
Nº	Numele și prenumele
1.	Calestru Iurie – expert APL, SCT, IDEP
2.	Zagorodniuc Ion – primar, Satul Bolohan, R-nul Orhei
3.	Boldișor Tatiana - Secretar al Consiliului local, Primăria Bolohan, R-nul Orhei
4.	Encova Olesea - Contabil – șef, Primăria Bolohan, R-nul Orhei
5.	Volovei Ludmila - Perceptor fiscal, Primăria Bolohan, R-nul Orhei
6.	Todița Silvia - Inginer Cadastral, Primăria Bolohan, R-nul Orhei
7.	Ciobanu Raisa - Asistent Social Primăria Bolohan, R-nul Orhei
8.	Olaru Daniel - Polițist de sector, Primăria Bolohan, R-nul Orhei
9.	Botnaru Tudor – consilier, s.Bolohan
10.	Ceban Angela – consilier, s.Bolohan
11.	Chicuș Alexei – consilier, s.Bolohan
12.	Cociug Oleg – consilier, s.Bolohan
13.	Crăciun Ion – consilier, s.Bolohan
14.	Garștea Vitalie – consilier, s.Bolohan
15.	Jemnă Inga – consilier, s.Bolohan
16.	Prodan Anna - consilier, s.Bolohan
17.	Zagorodniuc Marin - consilier, s.Bolohan
18.	Meleca Ana - directorul gimnaziului, Satul Bolohan, R-nul Orhei
19.	Stegarescu Marina - directorul grădiniței din s. Bolohan, R-nul Orhei
20.	Zdorovetchi Ana - Medic de familie, OMF Bolohan, R-nul Orhei
21.	– Conducător artistic Casa de cultură, s.Bolohan, R-nul Orhei
22.	Demerji Inga - Bibliotecar principal, Biblioteca Publică s. Bolohan, R-nul Orhei
23.	Cebotari Inga – oficiul Postal
24.	

### 3.3. Intervievarea locuitorilor

Procesul de planificare strategică a fost precedat de un sondaj sociologic de opinii, conceput de către Institutul de Dezvoltare și Expertiză a Proiectelor și realizat de Echipa de Planificare în colaborare cu Primăria Satului Bolohan, r-nul Orhei. Au fost anchetate 110 persoane de diferite categorii sociale și de vârstă, inclusiv 45 bărbați și 65 femei. În baza datelor acumulate au fost stabilite problemele de ordin economic, social și ecologic cu care se confruntă populația satului. În funcție de vârstă, structura eșantionului rezultat este prezentată de persoane cu vârsta cuprinsă între 20-30, 30-40 ani, urmată de categoriile de vârstă 40-60 ani și 60+.

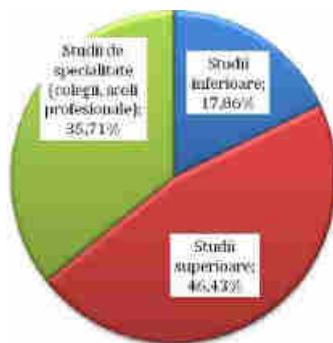
În urma prelucrării datelor chestionării au rezultat următoarele concluzii:

#### Structura eșantionului interviuat după vârstă



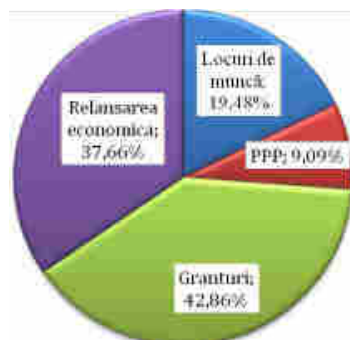
#### Structura eșantionului în funcție de pregătirea socială

În cadrul eșantionului sunt prezente categorii de persoane din toate nivelele de pregătire profesională, cu o predominare a respondenților cu studii medii și studii de specialitate.



#### Soluția pentru atragerea fondurilor pentru APL

Se scot în evidență de către persoane interviuate câteva soluții pentru accesarea granturilor, relansarea economică, cu predominarea deschiderii de noi locuri de muncă.



### Viitorul APL

O bună parte din cei intervievați privesc cu optimism viitorul acestei instituții, prin prisma elaborării de proiecte, cooperării și relansării economice. Dispariția acestei instituții în viitorul apropiat nu este văzută de nici unul dintre respondenți.



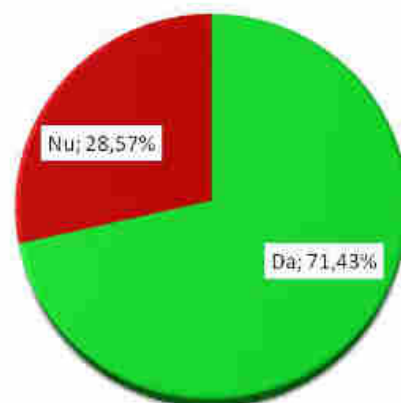
### Relansarea economică a APL

Accentul în, înviorarea economică a APL-urilor se pune primordial pe accesarea granturilor și revenirea migranților.



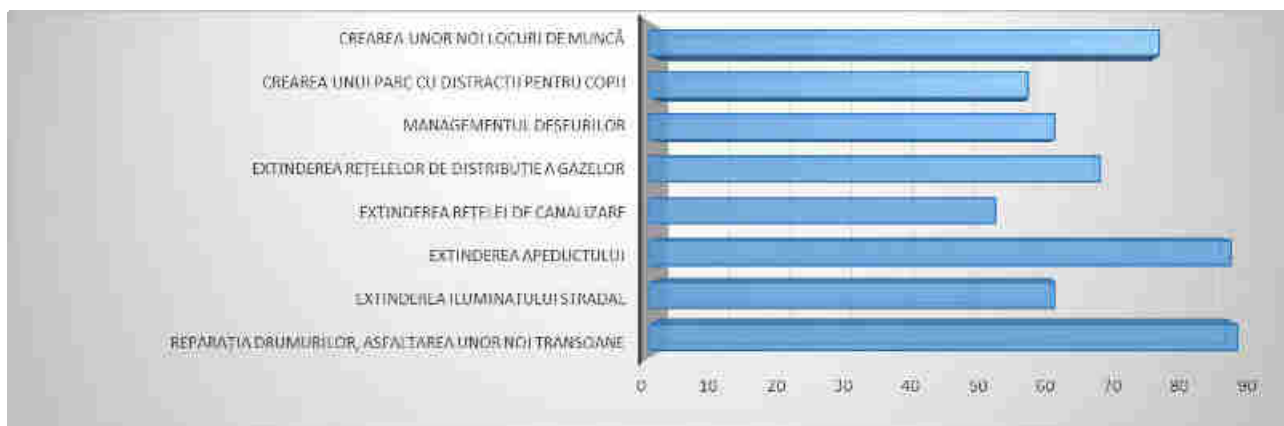
### Coordonarea acțiunilor administrației Satului cu localnicii

Marea majoritate a intervievaților consideră că acțiunile administrației APL sunt coordonate în prealabil cu populația satului, fapt ce denotă existența unei coeziuni strânse în APL și comunitate.



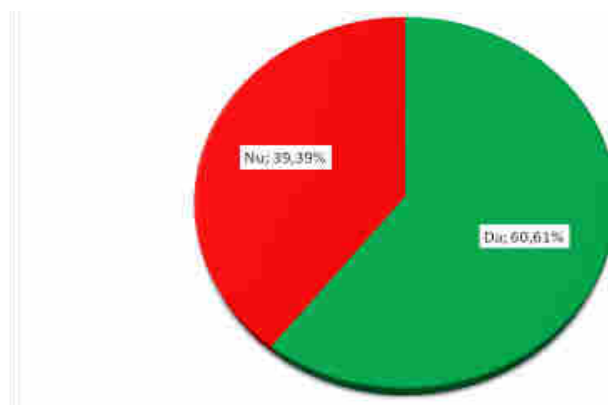
### Problemele ce necesită soluționate de urgent:

Locuitorii satului Bolohan, r-nul Orhei consideră prioritar de soluționat în cadrul Satului 8 probleme, cele mai stringente fiind: extinderea și modernizarea rețelei de iluminare stradală pe întreg teritoriul satului Bolohan, reparația drumurilor, extinderea sistemului centralizat de apeduct, construcția sistemului de canalizare, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, modernizarea sistemului de management al deșeurilor, crearea unor noi locuri de muncă, amenajarea spațiilor verzi și ... etc.



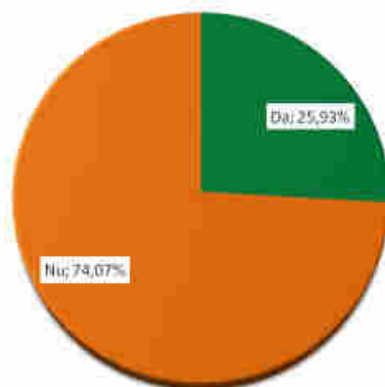
### Cunoașterea planurilor de dezvoltare a localității de către localnici

Planurile de dezvoltare a localității sunt cunoscute de 60,61% din respondenți, iar cca. 1/2 din persoanele intervievate nu cunosc planurile de viitor ale APL (39,39%).



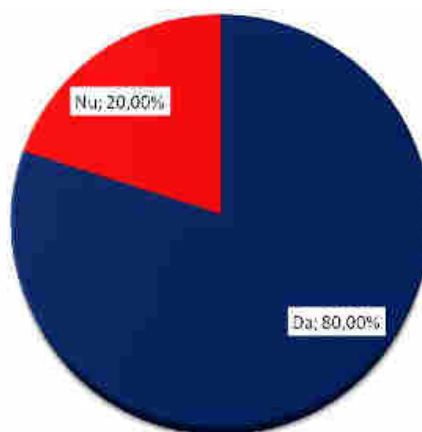
### Cointeresarea locuitorilor satului în obținerea unui grant pentru lansarea în afaceri

25,93 % din persoanele intervievate își manifestă interesul în obținerea unui grant pentru lansarea în domeniul afacerilor, pe când alte 74,07 % nu sunt cointeresați să se dezvolte în domeniul dat.



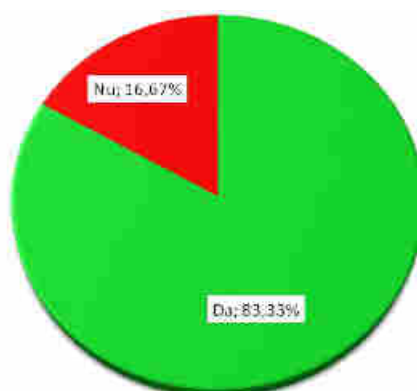
### **Dorința populației locale de a se implica în suportul APL pentru implementarea proiectelor**

Opiniile localnicilor sunt privite pozitiv la capitolul – implicare în susținerea APL în procesul de implementare a proiectelor. Circa 80% din respondenți sunt gata să se implice în suportul administrației publice locale în procesul de implementare a proiectelor.



### ***Dinamica soluționării problemelor în ultimii 10 ani.***

În viziunea majorității din respondenți, dinamica din ultimii 10 ani este considerată ca fiind pozitivă în ceea ce privește soluționarea problemelor cu care se confruntă satul.



### **3.4. *Concordanța strategiilor de dezvoltare a Raionului Orhei cu cea locală***

La elaborarea Planul Strategic de Dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan s-a ținut cont de prevederile din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, Programul de dezvoltare a Raionului Orhei 2016-2023, Programul Sectorial în Eficiența Energetică pentru Regiunea de Dezvoltare Nord, Strategia reformei cadrului de reglementare a activității de întreprinzător (2016-2023), Programul Regional Sectorial de Management al Deșeurilor Solide pentru Regiunea de Dezvoltare Nord și alte documente de politici relevante.

APL a participat la toate întrunirile ce au vizat stabilirea priorităților, obiectivelor pe termen mediu și lung în vederea definirii planului strategic de acțiuni de dezvoltare socio-economică durabilă a Raionului Orhei. Nemijlocit Satul Bolohan este identificat în programele de dezvoltare ale Raionului Orhei la așa compartimente precum: creșterea competitivității producției locale, diversificarea producției agricole, dezvoltarea turismului, renovarea rețelelor de drumuri locale și salubritatea teritoriului.

Avantajele concordanței Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei cu strategiile sus menționate se vor materializa în posibilitatea accesării mai multor surse de finanțare pentru infrastructura publică de utilități (apă potabilă, sistemul de canalizare, infrastructura drumurilor, etc.), creșterea suportului financiar din partea donatorilor externi (BERD, BL, BEI, Comisiile UE).

#### 4. STABILIREA OBIECTIVELOR PLANULUI STRATEGIC

La stabilirea obiectivelor strategice au servit informațiile din sondajul sociologic, analiza punctelor slabe și tari, oportunităților și riscurilor mediului extern, viziunile EP și a APL asupra viitorului Satului.

După analiza pe baza unui set de criterii și după ierarhizarea problemelor, au fost stabilite drept prioritare 6 obiective strategice.

##### Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația curentă a drumurilor 1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum (inclusiv a drumurilor pietruite) 1.3. Reparația drumurilor adiacente în ambele localități 1.4. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale 1.5. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole 1.6. Reparația podurilor și podețelor din localitate 1.7. Amenajarea trotuarelor de-a lungul drumului central din sat 1.8. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public din satul Bolohan
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.9. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității 1.10. Construcția sistemului de canalizare a localității 1.11. Conectarea instituțiilor publice la rețelele de apeduct și canalizare 1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare
3	Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale	1.13. Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în s. Bolohan
4	Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice	1.14. Reabilitarea termică a tuturor clădirilor publice și a instituțiilor de învățământ 1.15. Diversificarea surselor energetice prin utilizarea resurselor energetice regenerabile: instalarea panourilor solare pe acoperisurile instituțiilor publice
5	Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice	1.16. Procurarea unui mini-tractor multifuncțional 1.17. Amenajarea squarului din adiacența imobilului Primăriei sat. Bolohan 1.18. Menținerea stării tehnice bune a clădirilor publice 1.19. Schimbarea centralelor termice la încăperea Gimnaziul Bolohan

**Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind numărul locurilor de muncă**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	<b>Diversificarea și susținerea micului business</b>	<p>2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural</p> <p>2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii (<i>deservirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i>)</p> <p>2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de creșterea, păstrare și prelucrare a producției agricole (<i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i>)</p> <p>2.4. Atragerea investițiilor prin programele de investiții în agricultură</p> <p>2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet, inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.</p> <p>2.6. Susținerea creării locurilor de munca</p> <p>2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor</p> <p>2.8. Amenajarea pieții locale (acoperiș, mese, pavaj, grup sanitar),</p>
2	<b>Dezvoltarea infrastructurii agricole</b>	<p>2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit</p> <p>2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole</p> <p>2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe</p>
3	<b>Valorificarea terenurilor agricole și a producției agricole</b>	<p>2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole</p> <p>2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt</p>
4	<b>Valorificarea potențialului turistic al Satului</b>	<p>2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul satului.</p> <p>2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în s. Bolohan</p> <p>2.16. Promovarea s. Bolohan ca destinație turistică</p>

**Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Satul Bolohan, r-nul Orhei**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	<b>Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv</b>	<p>3.1. Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor</p> <p>3.2. Asigurarea bibliotecii cu tehnică de calcul</p> <p>3.3. Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat</p> <p>3.4. Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional</p> <p>3.5. Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv</p> <p>3.6. Dotarea instituțiilor de învățământ cu internet calitativ</p> <p>3.7. Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora</p>
2	<b>Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar</b>	<p>3.8. Reparația și termoizolarea fațadei Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.9. Pavarea curții și reparația gardului din spatele Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.10. Renovarea blocurilor sanitare din curtea Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.11. Renovarea blocului sanitar pentru personalul auxiliar în interiorul Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.12. Renovarea tavanelor și pardoselilor din salile de grupe, sala de sport și festivă a Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.13. Completarea cabinetului medical cu mobilierul și utilajele necesare</p> <p>3.14. Dotarea cu mobilier și utilaj tehnic a sălii de festivități a Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.15. Dotarea cu mobilier și materiale didactice a cabinetului metodic a Grădiniței de copii din s.Bolohan</p> <p>3.16. Reparația capitală a spălătoriei și depozitului de păstrare a lenjeriei</p> <p>3.17. Amenajarea terenului Grădiniței de copii conform cerințelor vârstei</p>
3	<b>Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului</b>	<p>3.18. Instalarea gardului în jurul OMF, pavarea trotuarele din curte, instalarea băncilor în fața OMF,</p> <p>3.19. Reparația acoperișului și termoizolarea fațadei OMF Bolohan</p> <p>3.20. Instalarea scaunelor pentru vizitatori în interiorul OMF</p> <p>3.21. Reparația etajului doi a OMF</p> <p>3.22. Reabilitarea sistemului de încălzire a OMF</p> <p>3.23. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Comunei la OMF</p> <p>3.24. Elaborarea și implementarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici</p>
4	<b>Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile</b>	<p>3.34. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate</p> <p>3.35. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile</p> <p>3.36. Deschiderea în cantina fostei școli a unei cantine sociale pentru bătrâni</p>

**Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	<b>Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale</b>	<p>4.1. Reparația capitală a acoperisului, fațadei și spațiilor interioare a casei de cultură din s. Bolohan</p> <p>4.2. Amenajarea teritoriului adiacent Casei de cultură, instalarea bancilor</p> <p>4.3. Asigurarea Casei de cultură din s. Bolohan cu aparataj tehnic</p> <p>4.4. Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare</p>
2	<b>Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației</b>	<p>4.5. Reabilitarea stadionului din s. Bolohan, împrejmuirea cu gard, dotarea cu tribune și iluminat</p> <p>4.6. Amenajarea spațiului de recreere din subzona Baghia din sat. Bolohan</p> <p>4.7. Amenajarea și completarea terenului de joacă din centrul satului cu inventarul de joacă necesar, adaptat pentru copii de diferite vârste</p> <p>4.8. Amenajarea unor noi terenuri de joacă pentru copii în mahalaua de sus și încă unul în spatele Casei de cultură</p> <p>4.9. Amenajarea și dotarea cu inventarul necesar a unui teren sportiv pentru tineret lângă stadionul satului</p> <p>4.10. Amenajarea parcului din centrul satului: pavarea cărărilor, dotarea cu bănci, iluminat, tomberoane</p>
3	<b>Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Bolohan, r-nul Orhei</b>	<p>4.11. Susținerea activității colectivelor artistice de amatori (muzică, dans, etc.)</p> <p>4.12. Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional</p> <p>4.13. Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.</p> <p>4.14. Asigurarea activității cercurilor pe interese</p> <p>4.15. Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localității</p> <p>4.16. Deschiderea muzeului satului Bolohan</p> <p>4.17. Încurajarea activităților meșteșugărești, artisanale</p> <p>4.18. Valorificarea patrimoniului cultural a satului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.</p> <p>4.19. Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale</p>

**Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale**

Nº	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	<b>Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu</b>	<p>5.1. Eficientizarea gestionării deșeurilor solide prin modernizarea infrastructurii de colectare și transport în satul Bolohan, raionul Orhei</p> <p>5.2. Construcția în s.Bolohan a unei stații de transfer a deșeurilor solide</p> <p>5.3. Reparația drumului ce duce spre gunoiste, împrejmuirea ei cu gard, și amenajarea teritoriului adiacent</p> <p>5.4. Organizarea colectării centralizate a deșeurilor menajere în s. Bolohan</p> <p>5.5. Proiectarea și construcția platformelor de colectare a deșeurilor menajere, dotarea lor cu tomberoane</p> <p>5.6. Plantarea fâșiilor forestiere de protecție în jurul gunoistii</p> <p>5.7. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice</p> <p>5.8. Lichidarea gunoistilor stihiiince</p>
2	<b>Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat</b>	<p>5.9. Curățirea și amenajarea fântânilor publice de pe teritoriul satul</p> <p>5.10. Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)</p> <p>5.11. Amenajarea parcurilor din centru, de langa Primarie și de la marginea satului, amenajarea trotuarelor, dotarea cu scaune, lumini, terenuri de joaca</p> <p>5.12. Amenajarea spațiilor verzi, inclusiv a aliniamentelor stradale, prin plantare de arbori ornamentali</p> <p>5.13. Identificarea și amenajarea unei surse de apă pentru adaparea animalelor ce pasc in apropiere de sat</p> <p>5.14. Curățirea, adâncirea și înverzirea albiei bazinelor acvatice și eliminarea canalelor de scurgere</p> <p>5.15. Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune</p> <p>5.16. Împădurirea și amenajarea râpilor din sat</p> <p>5.17. Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor, reparația gardului</p>
3	<b>Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant</b>	<p>5.18. Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate</p> <p>5.19. Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor</p> <p>5.20. Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului</p> <p>5.21. Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător</p> <p>5.22. Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier</p> <p>5.23. Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.</p>

**Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte
1	<b>Asigurarea transparenței în activitatea APL</b>	<p>6.1. Organizarea regulată sau periodică (<i>după caz</i>) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Satului Bolohan</p> <p>6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Satului</p> <p>6.3. Crearea și suplinirea cu informații relevante satului a paginilor de pe rețelele sociale</p>
2	<b>Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare</b>	<p>6.5. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică</p> <p>6.6. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor</p> <p>6.7. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)</p> <p>6.8. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)</p>
3	<b>Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului</b>	<p>6.9. Instituirea "Zilei faptelor bune"</p> <p>6.10. Serbarea Hramului Satului</p> <p>6.11. Instituirea "Supravegherii de vecinătate"</p> <p>6.12. Instalarea sistemului de supraveghere video a teritoriului s.Bolohan</p> <p>6.13. Conștientizarea populației despre necesitatea proiectelor canalizare/gaz/apă pentru participare cu contribuții</p> <p>6.14. Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul satului</p> <p>6.15. Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.</p>

## 5. REALIZAREA PLANULUI STRATEGIC

### 5.1. Etape de implementare

Succesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acestuia, de prezența unei coaliții încheiate în societate. În procesul realizării Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând un scop personal, îndeplinind rolul de implementator al acțiunilor planificate. Aceștia sunt :

1. Administrația publică locală (Consiliul Local , Primarul, Primăria)
2. Comunitatea Locală - locuitorii Satului și instituțiile publice locale
3. Societatea civilă (ONG, femeile, tineretul, pensionarii, organizațiile confesionale și profesionale)
4. Agenții economici
5. Structuri externe (Consiliul Raional Orhei, Organizațiile internaționale, Guvernul).

Implementarea Planului Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei poate fi divizată convențional în 3 etape:

**Adoptarea** Planului Strategic de Dezvoltare. În cadrul acestei etape, Planul Strategic de Dezvoltare va fi supus dezbaterilor publice la Adunarea Satului. După dezbateri, scopul căreia este ajustarea propunerilor și recomandărilor făcute, Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei va fi înaintat Consiliului Local spre aprobare. După aprobarea strategiei, Primăria va coordona elaborarea planurilor de acțiuni trimestriale și anuale privind realizarea strategiei în conformitate cu Planul Strategic de Acțiuni.

**Implementarea** Planului Strategic de dezvoltare se va efectua prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de implementare. Pentru fiecare acțiune, proiect vor fi stabilite obiective, planul activităților necesare, perioada de desfășurare (durata), responsabilii și partenerii care vor realiza proiectul. De asemenea, vor fi identificate/concretizate și asigurate sursele de finanțare a proiectelor propuse spre implementare.

**Monitorizarea** Planului Strategic de dezvoltare. În perioada de implementare responsabilii de realizarea planului de acțiuni vor raporta îndeplinirea activităților, proiectelor și atingerea obiectivelor specifice. Monitorizarea proiectelor, acțiunilor și strategiilor se va efectua prin intermediul Indicatorilor de implementare stabiliți. În cazul în care se vor identifica devieri de la Planul de acțiuni se vor iniția măsuri de corectare sau ajustare a acestui plan.

**5.2. Riscuri și impedimente în procesul de implementare, metode de preîntâmpinare**

Realizarea cu succes a acțiunilor propuse în Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei poate fi împiedicată de prezența anumitor riscuri și impedimente de implementare. Riscurile și impedimentele aferente implementării Planului Strategic de dezvoltare pot fi divizate în două categorii: (a) interne și (b) externe.

Domeniu	Descriere
<b>Riscuri și impedimente interne</b>	
Managementul implementării planului strategic	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Confruntări de interese privind implementarea planului strategic</li> <li>➤ Experiență insuficientă în elaborarea, promovarea și gestionarea proiectelor de dezvoltare</li> <li>➤ Prevalarea intereselor personale</li> <li>➤ Resurse financiare limitate</li> <li>➤ Lipsa capacităților de atragere a investițiilor</li> </ul>
Parteneriat	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Neconlucrarea autorităților publice locale cu sectorul de afaceri și comunitatea</li> <li>➤ Indiferența și neimplicarea populației în susținerea activităților Satului</li> <li>➤ Lipsa de experiență a structurilor societății civile și neimplicarea lor în soluționarea problemelor comunității</li> <li>➤ Neimplicarea partenerilor rezidenți și nerezidenți</li> </ul>
Dezvoltarea economică	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Lipsa interesului din partea comunității de afaceri în dezvoltarea bazei economice locale</li> <li>➤ Dependența sectorului agrar de condițiile naturii</li> <li>➤ Posibilitățile financiare reduse ale APL și a agenților economici pentru investiții</li> <li>➤ Nivel jos de acumulare a impozitelor</li> <li>➤ Capacitatea redusă de cumpărare a populației din sat</li> </ul>
Social	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Resurse limitate pentru acordarea asistenței sociale</li> <li>➤ Degradarea continuă a condițiilor de trai a populației</li> <li>➤ Emigrarea forței de muncă</li> <li>➤ Îmbătrânirea demografică</li> <li>➤ Lipsa sprijinului comunității în renovarea obiectelor de infrastructură socială</li> </ul>
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Nedorința populației de a conștientiza pericolul folosirii apei poluarea supra sănătății lor</li> <li>➤ Lipsa doritorilor de a presta servicii de salubritate</li> </ul>
<b>Riscuri și impedimente externe</b>	
Cadrul politico-juridic	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Instabilitatea politică</li> <li>➤ Contradicția și inconsecvența legislației în vigoare</li> </ul>
Relațiile cu partenerii Externi	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Lipsa conlucrării cu autoritățile publice raionale și centrale</li> <li>➤ Micșorarea cuantumului transferurilor de la bugetul raional</li> </ul>
Starea economiei	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Potențial investițional redus</li> <li>➤ Inaccesibilitatea piețelor de desfacere de peste hotare</li> <li>➤ Infrastructură de afaceri nedezvoltată</li> <li>➤ Risc de țară</li> </ul>

La fel au fost identificate pericolele majore ce pot sta în fața implementării activităților planificate și posibilitățile de aplanare a acestora.

**Tabelul 1. Metode de preîntâmpinare a riscurilor legate de implementarea proiectelor**

<b>Riscuri</b>	<b>Metode de micșorare/preîntâmpinare</b>
Indiferența membrilor comunității	<ul style="list-style-type: none"> <li>- organizarea adunărilor generale</li> <li>- organizarea audierilor publice</li> <li>- organizarea meselor rotunde și a ședințelor tematice</li> <li>- prezentarea exemplurilor de succes</li> <li>- desfășurarea concursurilor tematice</li> </ul>
Insuficiența resurselor financiare	<ul style="list-style-type: none"> <li>- participare la concursuri de proiecte</li> <li>- inițiative ale agenților economici prin crearea și dezvoltarea parteneriatelor</li> <li>- crearea ONG-lor</li> <li>- contribuția populației</li> <li>- aportul donatorilor</li> </ul>
Lipsa specialiștilor	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pregătirea specialiștilor</li> <li>- motivarea specialiștilor</li> <li>- colaborarea cu organizațiile specializate</li> <li>- colaborare cu instituțiile de învățământ</li> <li>- pregătirea în teritoriu</li> </ul>
Informarea redusă a populației	<ul style="list-style-type: none"> <li>- utilizarea mijloacelor mass-media</li> <li>- plasarea avizelor</li> <li>- organizarea adunărilor, seminarelor</li> <li>- publicarea buletinelor informative</li> <li>- plasarea informațiilor pe pagina electronică a localității</li> <li>- montarea panourilor de informare</li> </ul>
Migrarea populației	<ul style="list-style-type: none"> <li>- crearea noilor locuri de muncă</li> <li>- îmbunătățirea sferei sociale</li> </ul>
Instabilitate politică	<ul style="list-style-type: none"> <li>- informare privind programele politice</li> <li>- colaborare cu partidele politice</li> <li>- prezentarea propunerilor în cadrul întrunirilor</li> </ul>

## 6. MONITORIZAREA PLANULUI STRATEGIC

### 6.1. Cadrul instituțional de monitorizare

Procesul de monitorizare a strategiei constă în: (a) evaluarea atingerii obiectivelor strategice și obiectivelor specifice care va fi realizată prin intermediul indicatorilor de implementare și (b) raportarea rezultatelor evaluării.

În scopul asigurării transparenței procesului de implementare, precum și a participării locuitorilor în implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei, va fi creat Comitetul sătesc, în care vor intra săteni de diferite vârste, din toate părțile satului (circa 15 gospodării). Comitetul va contribui la antrenarea cât mai activă a tuturor locuitorilor în rezolvarea obiectivelor Strategiei, cât și în procesul de luare a deciziilor privind implementarea proiectelor din cadrul Planului Strategic, astfel consolidându-se societatea civilă din sat.

Atribuțiile Comitetului Sătesc vor consta în:

- 1) Planificarea și realizarea activităților de implementare în sector a Strategiei
- 2) Coordonarea activităților de implementare în sector
- 3) Stabilirea legăturii directe între sector și Comisia de Implementare.

Monitorizarea implementării planului strategiei se va efectua de Comisia pentru Implementarea Planului Strategic (în continuare CIPS). CIPS va fi creată cu statut de Comisie obștească pe lângă Consiliul Local și Primărie în componența căreia va fi asigurată reprezentarea tuturor factorilor implicați în dezvoltarea Satului, inclusiv membrii Consiliului Participativ Local:

- ✓ Consiliul local (președinții comisiilor consultative de specialitate și secretarul Consiliului)
- ✓ Primărie (Primarul, specialistul în domeniul regimului funciar și contabilul șef)
- ✓ Comunitatea oamenilor de afaceri (directorii sau reprezentanții principalilor structuri economice din localitate)
- ✓ Instituțiile educaționale (directorii gimnaziului și al grădiniței de copii)
- ✓ Organizațiile non-guvernamentale (reprezentanți ai ONG-urilor ce activează în localitate).

În implementarea strategiei responsabilitățile de bază ale CIPS vor fi:

- Planificarea implementării acțiunilor
- Elaborarea și promovarea adoptării deciziilor privind acțiunile de implementare
- Coordonarea activităților de implementarea acțiunilor și proiectelor de dezvoltare
- Coordonarea activităților de atragere a surselor financiare alternative în scopul realizării problemelor identificate
- Monitorizarea implementării planului de acțiuni
- Elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către Consiliul Local
- Acordarea asistenței tehnice și consultative în toate domeniile
- Elaborarea și dezbaterile proiectelor prioritare de dezvoltare
- Analiza deciziilor privind diverse probleme ale Satului
- Elaborarea și inițierea modificărilor în planul strategic

CIPS își va desfășura activitatea în ședințe care se vor desfășura cel puțin o dată în lună.

Un rol important în procesul de implementare a Planului Strategic îl are Consiliul Local, care se va ocupa nemijlocit de monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Planului Strategic de

dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei. Competențele Consiliului local se vor axa pe :

- Coordonarea activităților de antrenare a populației în acțiunile de realizare a proiectelor
- Promovarea dialogului permanent cu locuitorii, asigurarea transparenței în activitatea APL
- Încurajarea Voluntarilor în diverse activități publice
- Stimularea și coordonarea conlucrării actorilor comunității în realizarea obiectivelor comune ale Strategiei
- Parteneriatul cu APL, ONG, agenții economici în cea ce privește implementarea, monitorizarea și evaluarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei.

## 6.2. Raportarea și indicatorii de monitorizare

Raportarea implementării strategiei se va efectua prin elaborarea și prezentarea de către responsabilii de implementare a rapoartelor trimestriale către CIPS privind realizarea planului de acțiuni și a obiectivelor specifice. Anual CIPS va prezenta Consiliului Local raportul de evaluare a implementării Planului Strategic.

Evaluarea implementării Planului Strategic se va efectua prin analiza indicatorilor de performanță. Pentru fiecare acțiune planificată sunt stabiliți anumiți indicatori de implementare care vor fi monitorizați. În baza informațiilor furnizate de la responsabilii de implementare, beneficiari sau instituții specializate se vor stabili nivelul și gradul de implementare a acțiunilor și atingere a obiectivelor fixate.

### Obiectiv Strategic 1. Implementare, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

Nr	Program	Indicatori de monitorizare
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Program de reabilitare a drumurilor locale elaborat și aprobat</li> <li>▪ Nr/km de drumuri locale renovate în <i>variantă asfaltată</i> și a celor renovate în alte variante</li> <li>▪ Nr/km de drumuri cu trotuar pavat</li> <li>▪ Lungimea canalelor de scurgere a apelor pluviale amenajate</li> <li>▪ Program de iluminare stradală a drumurilor elaborat și aprobat</li> <li>▪ Nr de piloni electrici noi montați</li> <li>▪ Stațiile electrice de transformare din perimetrul Satului Bolohan renovate</li> <li>▪ Nr de piloni cu felinare economice dați în exploatare în termenii planificați</li> <li>▪ Nr/km de drumuri agricole întreținute /amenajate</li> </ul>

2	<p><b>Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Program elaborat de creare a rețelei ingineresti de canalizare</li> <li>▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei ingineresti de canalizare</li> <li>▪ Lungimea totală a rețelei de canalizare dată în exploatare</li> <li>▪ Nr de gospodării conectați la canalizare</li> <li>▪ Nr de edificii sociale conectate la canalizare</li> <li>▪ Gradul de racordare la apeduct și canalizare a caselor de locuit</li> <li>▪ Program elaborat de extindere a rețelei ingineresti de apeduct</li> <li>▪ Implementarea și darea în exploatare în termenii planificați a rețelei extinse de apeduct</li> <li>▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a apei</li> <li>▪ Numărul de gospodării conectate la rețeaua de apeduct</li> <li>▪ Volumul mediu de apă potabilă furnizată unui locuitor pe lună</li> <li>▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea construcției și eficientizării funcționării stației de tratare a apei</li> <li>▪ Apa din fântânile arteziene/de tip mină îmbunătățită</li> </ul>
3	<p><b>Extinderea rețelelor ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Măsuri întreprinse în vederea extindere a rețelei de gazificare a c.Bolohan</li> <li>▪ Nr de gospodării conectate la rețeaua de gaze naturale în urma implementării proiectului de gazificare</li> <li>▪ Gradul de racordare la rețeaua de gaze naturale a caselor de locuit noi conectate la rețea</li> <li>▪ Lungimea totală a rețelei de distribuție a gazelor naturale prin sat</li> <li>▪ Volumul mediu lunar de gaze naturale furnizat unei gospodării</li> </ul>
4	<p><b>Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Măsurile întreprinse în vederea asigurării instituțiilor social administrative cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare</li> <li>▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare</li> <li>▪ Economia de mijloace financiare a instituțiilor ce au diversificat surselor energetice de asigurare cu agent termic</li> <li>▪ Nr de instituții asigurate cu apă caldă ca urmare a instalării panourilor solare</li> <li>▪ Proiect de reabilitare termică a edificiilor publice</li> </ul>

<b>Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate</b>		
<b>№</b>	<b>Program</b>	<b>Indicatori de monitorizare</b>
<b>1</b>	<b>Diversificarea și susținerea micului business</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de programe și proiecte accesate</li> <li>▪ Nr de surse de finanțare externe atrase</li> <li>▪ Sumele de finanțare externe atrase în programele accesate</li> <li>▪ Diversificarea activităților economice</li> <li>▪ Volumul investițiilor în sectorul de producere</li> <li>▪ Nr de întreprinderi noi-create</li> <li>▪ Nr de activități meșteșugărești și artizanale lansate</li> <li>▪ Nr locurilor de muncă noi create</li> <li>▪ Nr de parteneriate stabilite, contracte semnate</li> <li>▪ Volumul produselor și mărfurilor comercializate</li> <li>▪ Volumul investițiilor în sectorul servicii</li> </ul>
<b>2</b>	<b>Dezvoltarea infrastructurii agricole</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr târgurilor și expozițiilor vizitate</li> <li>▪ Nr unităților tehnice procurate</li> <li>▪ Nr de tehnici și tehnologii moderne aplicate în agricultura Satului</li> <li>▪ Km de apeduct pentru irigare construiți și dați în exploatare</li> <li>▪ Suprafața terenurilor irigate</li> </ul>
<b>3</b>	<b>Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de asociații agricole noi-înființate</li> <li>▪ Nr de întreprinderi noi-create în sfera agricolă</li> <li>▪ Creșterea procentului de consolidare a terenurilor agricole pe întreaga localitate</li> <li>▪ Nr punctelor de colectare și achiziționare a producției agricole create și funcționale</li> <li>▪ Crearea pieții agroalimentare în sat</li> <li>▪ Creșterea cantității producției agroalimentare locale comercializate</li> <li>▪ Nr programelor de care au beneficiat producătorii agricoli</li> </ul>
<b>4</b>	<b>Valorificarea potențialului turistic al Satului</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Plan local de măsuri de dezvoltare a turismului în s. Bolohan elaborat și aprobat</li> <li>▪ Nr de agropensiuni, unități de cazare, deschise și funcționale</li> <li>▪ Nr locuri de muncă noi deschise ca urmare a lansării activității turistice în sat</li> <li>▪ Nr mediu de turiști ce vizitează Satul</li> <li>▪ Venitul obținut de către APL și agenții economici/populație ca urmare a lansării activității turistice în sat</li> </ul>

<b>Obiectiv Strategic 3. Modernizarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială a Satului Bolohan, r-nul Orhei</b>		
<b>№</b>	<b>Program</b>	<b>Indicatori de monitorizare</b>
<b>1</b>	<b>Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de săli amenajate și dotate cu mobilierul, echipamentul și utilajul necesar</li> <li>▪ Nr de unități de tehnică de calcul, mobilier, utilaj procurate</li> <li>▪ Nr de materiale didactice achiziționate, necesare desfășurării procesului instructiv-educativ</li> <li>▪ Nr de cărți care satisfac necesitățile curriculumului școlar achiziționate.</li> <li>▪ Procentul de cărți în raport cu numărul necesar pentru acoperirea necesităților curriculare</li> <li>▪ Nr de programe lansate spre diminuarea migrării cadrelor didactice</li> <li>▪ Nr de cadre didactice stabile</li> </ul>
<b>2</b>	<b>Îmbunătățirea infrastructurii destinate copiilor</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Teren de joacă amenajat conform normelor de securitate și necesităților copiilor</li> <li>▪ Număr de elemente de joacă pentru copii amenajate pe teritoriul terenului de joacă</li> <li>▪ Numărul sălilor de studii asigurate cu iluminat artificial</li> <li>▪ Starea tehnică bună la început de an școlar a instituțiilor de învățământ școlar /preșcolar</li> </ul>
<b>3</b>	<b>Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Numărul de utilaj și echipament medical achiziționat în cadrul CS din s. Bolohan, r-nul Orhei</li> <li>▪ Nivelul de eficiență a utilizării noului echipament medical procurat</li> <li>▪ Calitatea și activitatea personalului medical rezident și permanent</li> <li>▪ Nr serviciilor medicale noi prestate locuitorilor Satului la centrul de sănătate</li> <li>▪ Nr de pacienți ai Satului ce au beneficiat timp de 1 an de servicii medicale prestate la centrul de sănătate din localitate</li> <li>▪ Nr de programe de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici implementate</li> </ul>
<b>4</b>	<b>Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr și tipul serviciilor lansate pentru păturile social vulnerabile și familiile tinere</li> <li>▪ Nr familiilor tinere și a persoanelor social-vulnerabile beneficiare de serviciile lansate după implementarea programelor de susținere</li> <li>▪ Crearea și funcționarea ONG axat pe probleme sociale</li> </ul>

<b>Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității</b>		
<b>№</b>	<b>Programe</b>	<b>Indicatori de monitorizare</b>
<b>1</b>	<b>Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Proiectarea și darea în exploatarea a localului pentru festivități și agrement</li> <li>▪ Nr de servicii prestate în incinta sălii de festivități și agrement</li> <li>▪ Nr anual de beneficiari ai serviciilor Centrului pentru copii și tineret</li> <li>▪ Nr de manifestări petrecute în incinta sălii de agrement</li> <li>▪ Venitul mediu anual încasat din activitatea sălii de festivități</li> <li>▪ Transformarea vechii grădinițe în Centru pentru tineret</li> <li>▪ Inventarul echipamentului tehnic nou achiziționat pentru școala de arte</li> <li>▪ Inventarul și costumația nouă achiziționată pentru colectivele artistice din sat</li> <li>▪ Nr de evenimente culturale la care au participat colectivele artistice din sat</li> <li>▪ Nr de manifestații culturale organizate în sat.</li> </ul>
<b>2</b>	<b>Renovarea și modernizarea bibliotecii locale</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Baza tehnico-materială a bibliotecii publice reînnoită</li> <li>▪ Nr de cărți achiziționate/donate</li> <li>▪ Nr de servicii noi lansate în incinta bibliotecii</li> <li>▪ Nr de cititori</li> </ul>
<b>3</b>	<b>Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr mediu de persoane ce practică sportul pe stadionul sportiv</li> <li>▪ Elaborarea proiectului și realizarea unui Parc public</li> <li>▪ Număr de persoane care își petrec timpul în zona de agrement amenajată</li> <li>▪ Proiect elaborat de amenajarea a unui teren de joacă pentru copii</li> <li>▪ Darea în exploatare în termenii planificați a terenului de joacă pentru copii în localitate</li> <li>▪ Crearea zonei de agrement în preajma lacului</li> </ul>
<b>4</b>	<b>Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Bolohan, r-nul Orhei</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Numărul de instrumente, aparataje, costumații achiziționate pentru buna funcționare a colectivelor artistice</li> <li>▪ Numărul cercurilor de creație sau echipe sportive înființate în perioada de planificare</li> <li>▪ Nr evenimentelor cultural-artistice și sportive petrecute anual în cadrul Satului</li> <li>▪ Măsurile întreprinse în vederea deschiderii muzeului Satului</li> <li>▪ Deschiderea în termenii planificați a muzeului Satului</li> <li>▪ Nr de expozate expuse în muzeu</li> <li>▪ Nr de vizitatori ai muzeului Satului-localnici, străini</li> <li>▪ Nr de activități meșteșugărești și artisanale practicate</li> <li>▪ Numărul de măsuri întreprinse în vederea lansării brândului local</li> <li>▪ Numărul de activități de promovare a brândului local</li> </ul>

**Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambient, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale**

Nr	Programe	Indicatori de monitorizare
1	<b>Crearea sistemului de Management al deșeurilor în conformitate cu standard moderne de performanță în domeniu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de intervenții efectuate în vederea întreținerii gunoștii autorizate</li> <li>▪ Nr de platforme dotate cu tomberoane construite pe perimetrul Satului</li> <li>▪ Cantitatea de deșeuri casnice evacuate și depozitate la gunoștea autorizată</li> <li>▪ Regulament comunitar aprobat privind avertizarea și sancționarea persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice</li> <li>▪ Nr de persoane avertizate/sancționate lunar pe motivul încălcării regulilor de depozitare a deșeurilor casnice</li> <li>▪ Nr de puncte neautorizate de colectare a deșeurilor lichidate</li> <li>▪ Nr gunoștilor neautorizate apărute după implementarea sistemului de Management al deșeurilor</li> </ul>
2	<b>Asigurarea unui mediu sănătos și ecologic curat</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de fântâni de tip mină curățite</li> <li>▪ Calitatea apei îmbunătățită din fântânile de tip mină</li> <li>▪ Sistem de amenajare și îngrijire a zonelor verzi, de odihnă și agrement elaborat și aprobat</li> <li>▪ Numărul de intervenții în teritoriu în vederea amenajării și îngrijirea zonelor verzi, de odihnă și agrement din sat</li> <li>▪ Nr de intervenții în teritoriu în vederea curățirii și amenajării râului din perimetrul Satului</li> <li>▪ Albia râului din sat curățită și amenajată anual</li> <li>▪ Suprafața spațiilor verzi din preajma râului de pe teritoriul Satului curățite și amenajate anual</li> <li>▪ Cimitirile din perimetrul Satului curățite și amenajate anual</li> </ul>
3	<b>Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Numărul și diversitatea programelor de educație ecologică lansate și desfășurate</li> <li>▪ Nr de fântâni de tip mină marcate în funcție de indicii de calitate a apei</li> <li>▪ Nr de campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea gestionării eficiente a deșeurilor desfășurate</li> <li>▪ Crearea și funcționarea ONG de mediu</li> <li>▪ Nr de activități desfășurate de membrii ONG</li> </ul>

**Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional**

№	Program	Indicatori de monitorizare
1	<b>Asigurarea transparenței în activitatea APL</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de audieri publice anuale</li> <li>▪ Nr de adunări cu localnicii petrecute pe perioada planificată</li> <li>▪ Nr cetățenilor participanți la ședințele consiliului local, implicați în elaborarea bugetului Primăriei</li> <li>▪ Nr de panouri informative amplasate pe perimetrul Satului</li> <li>▪ Nr de măsuri întreprinse în vederea creării și funcționalității paginii Web a Satului</li> <li>▪ Nr de accesări a paginii Web</li> <li>▪ Nr. și frecvența postărilor</li> <li>▪ Nr de legături externe a paginii Web</li> </ul>
2	<b>Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de funcționari participanți la instruirile de planificare strategică și elaborarea cererilor de finanțare, etc.</li> <li>▪ Nr de funcționari care cunosc limbi de circulație internațională</li> <li>▪ Nr de cereri de finanțare elaborate și înaintate spre finanțare</li> <li>▪ Nr de investiții atrase în comunitate</li> <li>▪ Nr de cetățeni implicați în atragerea resurselor externe</li> <li>▪ Procentul de computerizare și utilizare a tehnicii de calcul în activitatea APL</li> </ul>
3	<b>Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului Bolohan</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Nr de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) înființate</li> <li>▪ Nr de persoane din sat implicate în activitatea ONG-urilor și organizațiilor locale</li> <li>▪ Nr acțiunilor de implicare civică organizate pe parcursul anului</li> <li>▪ Nr persoanelor implicate în acțiunile civice organizate</li> </ul>
4	<b>Dezvoltarea infrastructurii APL</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>▪ Suprafața extinsă</li> <li>▪ Nr de persoane angajate</li> <li>▪ Nr de persoane deservite</li> </ul>

## 7. PLANUL DE ACȚIUNI, TERMENI ȘI RĂSPUNZĂTORI

### *Considerații generale.*

**Planul Acțiune (PA)** este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie.

Periodic, PA va fi revizuit, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul de Acțiune pentru implementarea Planului Strategic de dezvoltare socio-economică a Satului Bolohan, r-nul Orhei, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea sa devină punctul forte al acesteia.

Dimensiunile dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice ale Satului Bolohan, r-nul Orhei au fost analizate în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul Planului Strategic de Dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

**Scopul** Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor acțiuni și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico – sociale a Satului, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Satul Bolohan, r-nul Orhei.

## Obiectiv Strategic 1. Implementarea, dezvoltarea și eficientizarea infrastructurii publice locale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare/parteneri	Responsabil
1	Elaborarea și implementarea sistemului de măsuri pentru reabilitarea drumurilor, iluminatului stradal	1.1. Reparația curentă a drumurilor	2025-2030	Se identifică	BL	Primar, CL, Grup de lucru
		1.2. Asfaltarea unor noi tronsoane de drum (inclusiv a drumurilor pietruite)	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.3. Reparația drumurilor adiacente în ambele localități	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.4. Întreținerea drumurilor locale (profilarea drumurilor cu autogrederul) și întreținerea canalelor de scurgere a apelor pluviale	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.5. Amenajarea și menținerea drumurilor principale pe câmpurile agricole	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.6. Reparația podurilor și podețelor din localitate	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.7. Amenajarea trotuarelor de-a lungul drumului central din sat	2025-2030	Se identifică	BL, , alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.8. Extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public din satul Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, Fondul Rutier Național, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
2	Extinderea rețelelor ingineresti de alimentare cu apă potabilă și canalizare	1.9. Extinderea sistemului de aprovizionare cu apă a localității	2025-2030	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		1.10. Construcția sistemului de canalizare a localității	2025-2030	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.11. Conectarea instituțiilor publice la rețelele de apeduct și canalizare	2022-2025	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru
		1.12. Amenajarea și întreținerea fântânilor publice din localitate în conformitate cu normativele în vigoare	2022-2025	Se identifică	BL, BR, FEN, alte surs	Primar, CL, Grup de lucru

3	<b>Conectarea la rețelele ingineresti de aprovizionare cu gaze naturale</b>	<b>1.13.</b> Extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale în s. Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, contribuția populației, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
4	<b>Asigurarea cu agent termic a edificiilor sociale, diversificarea surselor energetice</b>	<b>1.14.</b> Reabilitarea termică a tuturor clădirilor publice și a instituțiilor de învățământ	2025-2030	Se identifică	BL, BR, BS, Agenția de Eficiență Energetică, Ambasadele din RM, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		<b>1.15.</b> Diversificarea surselor energetice prin utilizarea resurselor energetice regenerabile: instalarea panourilor solare pe acoperisurile instituțiilor publice	2025-2030	Se identifică		
5	<b>Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor publice</b>	<b>1.16.</b> Procurarea unui mini-tractor multifuncțional	2025-2030	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		<b>1.17.</b> Amenajarea squarului din adiacența imobilului Primăriei sat. Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		<b>1.18.</b> Menținerea stării tehnice bune a clădirilor publice	2025-2030	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar
		<b>1.19.</b> Schimbarea centralelor termice la încăperea Gimnaziul Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, alte surse	Primar

**Obiectiv Strategic 2. Asigurarea condițiilor pentru crearea unor activități economice rentabile, sporind totodată numărul locurilor de muncă în localitate**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	<b>Diversificarea micului business</b>	2.1. Accesarea unor surse de finanțare sub formă de grant sau investiționale pentru dezvoltarea business-ului rural	2025-2030	Se identifică	Surse atrase	Primar, CL, Agenți economici
		2.2. Stimularea dezvoltării sectorului servicii ( <i>desrvirea socială a populației: frezerie, reparația încălțămintei atelier de croitorie ș.a., ecoturism, agroturism, confecții, ș.a.</i> )	2025-2030	Se identifică	BL, agenti economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.3. Stimularea dezvoltării sectorului de crteștere, păstrare și prelucrare a producției agricole( <i>mini-întreprinderi de procesare a producției agricole, cultura în spații protejate, acvacultura, crearea asociațiilor (holdingurilor) agricole etc.</i> )	2025-2030	Se identifică	BL, Agenți economici, surse atrase	Primar, CL, Persoane private
		2.4. Atragerea investițiilor prin programele de investiții în agricultură	2025-2030	Se identifică	BL, donatori,alte surse	Primar, CL
		2.5. Promovarea organizării lanțului alimentar compet,inclusiv procesarea și comercializarea produselor agricole.	2025-2030	Se identifică	BL, donatori, agenți economici, alte surse	Primar, CL
		2.6. Susținerea creării locurilor de munca	2025-2030	Se identifică	BL, donatori,alte surse	Primar, CL
		2.7. Cultivarea spiritului antreprenorial în deosebi în rândul tinerilor	2025-2030	Se identifică	Organizații de consultanță	Primar, CL
		2.8. Amenajarea pieții locale (acoperiș, mese, pavaj, grup sanitar),	2025-2030	Se identifică	BL	Primar, CL

2	<b>Dezvoltarea infrastructurii agricole</b>	2.9. Crearea lanțului complet de producere, care va finaliza cu exportul produsului finit	2025-2030	Se identifică	BL, agenți economici, surse atrase	Primar, GȚ, ACSA, Lideri locali
		2.10. Construcția sistemelor de irigare la scară mică a terenurilor agricole	2025-2030	Se identifică	FIDA, FEN, FISM, alte surse	GȚ, Primar, CL, Agenți economici
		2.11. Stimularea lansării de noi afaceri în domeniul agricol și activităților conexe	2025-2030	Se identifică	BL, Proiecte surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
3	<b>Valorificarea terenurilor agricole și a producției agroalimentare</b>	2.12. Facilitarea procesului de consolidare a terenurilor agricole, înființarea de noi asociații agricole	2025-2030	Se identifică	BL, Capital privat, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
		2.13. Promovarea tehnologiilor de cultivare a culturilor cu potențial înalt	2025-2030	Se identifică	BL, Proiectul Agricultură competitivă în RM, surse atrase	Primar, CL, GȚ, Agenți economici
4	<b>Valorificarea potențialului turistic al Satului</b>	2.14. Identificarea tuturor atracțiilor turistice din perimetrul satului.	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, Agenți economici
		2.15. Elaborarea și implementarea unui plan local de măsuri în vederea dezvoltării turismului în s. Bolohan	2025-2030	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agentei economici, CL, Primar
		2.16. Promovarea s. Bolohan ca destinație turistică	2025-2030	Se identifică	Sector de afaceri, Capital privat, alte surse	Agentei economici, CL, Primar

**Obiectiv Strategic 3. Modernizarea, dezvoltarea și eficientizarea sistemului de educație, optimizarea sistemului de sănătate și protecție socială în Satul Bolohan, r-nul Orhei**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	<b>Dezvoltarea unui învățământ școlar și preșcolar local competitiv</b>	<b>3.1.</b> Reînnoirea bazei tehnico-materiale a instituțiilor de învățământ în corespundere cu particularitățile de vârstă a elevilor și copiilor	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		<b>3.2.</b> Asigurarea bibliotecii cu tehnică de calcul	2025-2030	Se identifică	BL, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		<b>3.3.</b> Suplinirea fondului de carte a bibliotecii din sat	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorul Bibliotecii
		<b>3.4.</b> Stimularea unei perfecționări continue a cadrelor didactice implicate în procesul educațional	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		<b>3.5.</b> Dotarea instituțiilor de învățământ cu inventar sportiv	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		<b>3.6.</b> Dotarea instituțiilor de învățământ cu internet calitativ	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția raională Educație, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ
		<b>3.7.</b> Susținerea socială a cadrelor didactice tinere, pentru a evita exodul acestora	2025-2030	Se identifică	BL, MECC, surse atrase	Directorii instituțiilor locale de învățământ

2	Îmbunătățirea infrastructurii mediului școlar și preșcolar	3.8. Reparația și termoizolarea fațadei Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, FISM, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.9. Pavarea curții și reparația gardului din spatele Grădiniței de copii din s.Bolohan	2023- 2022	Se identifică	FISM, BL, BR, alte surse	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.10. Renovarea blocurilor sanitare din curtea Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.11. Renovarea blocului sanitar pentru personalul auxiliar in interiorul Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.12. Renovarea tavanelor si pardoselelor din salile de grupe, sala de sport si festivă a Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.13. Completarea cabinetului medical cu mobilierul și utilajele necesare	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.14. Dotarea cu mobilier si utilaj tehnic a sălii de festivitati a Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.15. Dotarea cu mobilier si materiale didactice a cabinetului metodic a Grădiniței de copii din s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.16. Reparația capitală a spalatorii și depozitului de pastrare a lenjeriei	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru
		3.17. Amenajarea terenului Grădiniței de copii conform cerințelor vârstei	2025-2030	Se identifică	BL, BR,, surse atrase	Primarul, CL, Grup de lucru

3	Îmbunătățirea stării de sănătate a populației Satului	3.18. Instalarea gardului în jurul OMF, pavarea trotuarele din curte, instalarea băncilor în fata OMF,	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.19. Reparația acoperișului și termoizolarea fațadei OMF Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.20. Instalarea scaunelor pentru vizitatori în interiorul OMF	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.21. Reparația etajului doi a OMF	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.22. Reabilitarea sistemului de incalzire a OMF	2020- 2023	Se identifică	BL, BR, donatori, CNAM, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.23. Lărgirea gamei de servicii medicale prestate locuitorilor Comunei la OMF	2025-2030	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
		3.24. Elaborarea și implimentarea programelor de educație sanitară pentru copii, tineri, adulți și vârstnici	2025-2030	Se identifică	BL, BR, donatori, MSMPS, surse atrase	CS Bolohan, Direcția Raională de sănătate
4	Asigurarea unui nivel de trai decent pentru grupurile social vulnerabile și tineri	3.34. Implementarea serviciilor socio-medice și de socializare destinate persoanelor vulnerabile, persoanelor cu dizabilități și persoanelor în etate	2023- 2023	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS	Asistentul social, CL, ONG
		3.35. Acordarea suportului social și psihologic copiilor, părinții cărora sunt plecați peste hotare și a copiilor din familiile social vulnerabile	2025-2030	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS,	ONG, CL
		3.36. Deschiderea în cantina fostei scoli a unei cantine sociale pentru bătrâni	2020- 2020	Se identifică	BL, BR, surse atrase; MSMPS	Asistentul social, CL, ONG

**Obiectiv Strategic 4. Reabilitarea, modernizarea infrastructurii culturale și de agrement, punerea în valoare a patrimoniului cultural al localității**

<b>№</b>	<b>Programe</b>	<b>Acțiuni/Proiecte</b>	<b>Perioada de implementare</b>	<b>Cost Total, lei</b>	<b>Sursa potențială de finanțare</b>	<b>Responsabil</b>
<b>1</b>	<b>Dezvoltarea infrastructurii necesară pentru desfășurarea activităților culturale</b>	<b>4.1.</b> Reparația capitală a acoperisului, fațadei și spațiilor interioare a casei de cultură din s. Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, Director CCT, ONG
		<b>4.2.</b> Amenajarea teritoriului adiacent Casei de cultură, instalarea bancilor	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.3.</b> Asigurarea Casei de cultură din s.Bolohan cu aparataj tehnic	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.4.</b> Asigurarea colectivelor artistice cu costume și atributele necesare	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
<b>2</b>	<b>Dezvoltarea infrastructurii de odihnă și agrement a populației</b>	<b>4.5.</b> Reabilitarea stadionului din s.Bolohan, împrejmuirea cu gard, dotarea cu tribune și iluminat	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.6.</b> Amenajarea spatiului de recreere din subzona Baghia din sat. Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.7.</b> Amenajarea și completarea terenului de joacă din centrul satului cu inventarul de joacă necesar, adaptat pentru copii de diferite vârste	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.8.</b> Amenajarea unor noi terenuri de joacă pentru copii în mahalaua de sus și încă unul în spatele Casei de cultură	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.9.</b> Amenajarea și dotarea cu inventarul necesar a unui teren sportiv pentru tineret lângă stadionul satului	2025-2030	Se identifică	BL, donații, alte surse	Primar, CL,
		<b>4.10.</b> Amenajarea parcului din centrul satului: pavarea cărărilor, dotarea cu bănci, iluminat, tomberoane	2025-2030	Se identifică	BL, BR, donații, alte surse	Primar, CL,

3	<b>Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din Satul Bolohan. r-nul Orhei</b>	<b>4.11.</b> Susținerea activității colectivelor artistice de amatori (muzică, dans, etc.)	2025-2030	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Grup de lucru, Primar
		<b>4.12.</b> Promovarea copiilor, tinerilor talentați prin susținerea participării lor la diferite concursuri, festivaluri la nivel național și internațional	2025-2030	Se identifică	Capital privat, BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
		<b>4.13.</b> Menținerea și dezvoltarea continuă a activităților sportive (fotbal, volei, trântă etc.) și dotarea cu echipament sportiv necesar, transport etc.	2025-2030	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
		<b>4.14.</b> Asigurarea activității cercurilor pe interese	2025-2030	Se identifică	BL, Agenție economici, alte surse	Grup de lucru, Primar
		<b>4.15.</b> Organizarea și petrecerea evenimentelor cultural-artistice și sportive în localității	2025-2030	Se identifică	BL, surse atrase	Primar, Persoane private, Agent economic
		<b>4.16.</b> Deschiderea muzeului satului Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, contribuția populației, surse atrase	Director CC, Primar, CL
		<b>4.17.</b> Încurajarea activităților meșteșugărești, artizanale	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		<b>4.18.</b> Valorificarea patrimoniului cultural a satului prin organizarea festivalurilor, concursurilor, târgurilor ș.a.	2025-2030	Se identifică	BL, Direcția cultură, donații, surse atrase	Primar, Director CC
		<b>4.19.</b> Identificarea și promovarea produselor tradiționale locale	2025-2030	Se identifică	BL, Agenți economici, sponsori	Primar, CL

## Obiectiv Strategic 5. Protecția mediului ambiant, informarea și implicarea populației în vederea utilizării raționale a resurselor naturale

No	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	<b>Crearea sistemului sătesc de Management al deșeurilor în conformitate cu standardele moderne de performanță în domeniu</b>	5.1. Eficientizarea gestionării deșeurilor solide prin modernizarea infrastructurii de colectare și transport în satul Bolohan, raionul Orhei	2025-2030	Se indentifică	BL, alte surse	Primar, CL, Grup de lucru
		5.2. Construcția în s.Bolohan a unei stații de transfer a deșeurilor solide	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.3. Reparația drumului ce duce spre gunoiste, împrejmuirea ei cu gard, și amenajarea teritoriului adiacent	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.4. Organizarea colectării centralizate a deșeurilor menajere în s. Bolohan	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.5. Proiectarea și construcția platformelor de colectare a deșeurilor menajere, dotarea lor cu tomberoane	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.6. Plantarea fâșiilor forestiere de protecție în jurul gunoistii	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.7. Elaborarea și implementarea unui mecanism de avertizare și sancționare a persoanelor care încalcă regulile de depozitare a deșeurilor casnice	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
		5.8. Lichidarea gunoistilor stihionice	2025-2030	Se indentifică	BL, alte surse	Secretarul CL, Secția de poliție de sector
2	<b>Asigurarea unui mediu sănătos și</b>	5.9. Curățirea și amenajarea fântânilor publice pe teritoriul satului	2025-2030	Se indentifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL

<b>ecologic curat</b>	<b>5.10.</b> Organizarea zilelor ecologice (curățire, amenajare și înverzire a spațiilor publice)	2025-2030	Se identifică	BL, contribuția populației, alte surse	Primar, CL
	<b>5.11.</b> Amenajarea parcurilor din centru, de langa Primarie și de la marginea satului, amenajarea trotuarelor, dotarea cu scaune, lumini, terenuri de joaca	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
	<b>5.12.</b> Amenajarea spațiilor verzi, inclusiv a aliniamentelor stradale, prin plantare de arbori ornamentali	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
	<b>5.13.</b> Identificarea și amenajarea unei surse de apă pentru adaparea animalelor ce pasc in apropiere de sat	2025-2030	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG
	<b>5.14.</b> Curățirea, adâncirea și înverzirea albiei bazinelor acvatice și eliminarea canalelor de scurgere	2025-2030	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	Primar, CL, ONG
	<b>5.15.</b> Împădurirea terenurilor degradate și cu pericol de eroziune	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
	<b>5.16.</b> Împădurirea și amenajarea râpilor din sat	2025-2030	Se indentifică	BR, alte surse;	Primar, CL, Grup de lucru
	<b>5.17.</b> Întreținerea și amenajare anuală a cimitirelor, reparația gardului	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL, ONG
<b>3</b> <b>Informarea și instruirea publicului în domeniul protecției mediului ambiant</b>	<b>5.18.</b> Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	CL, Primar
	<b>5.19.</b> Marcarea fântânilor publice în funcție de indicii de calitate a apei (cerculețe verzi, galbene, roșii), actualizarea pașapoartelor	2025-2030	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar, Grup de lucru

	<b>5.20.</b> Informarea populației asupra folosirii echilibrate a resurselor de apă și prevenirea poluării mediului	2025-2030	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
	<b>5.21.</b> Inițierea unor campanii de informare și conștientizare a publicului în vederea protecției mediului înconjurător	2025-2030	Se identifică	BL, FEN, alte surse	CL, Primar
	<b>5.22.</b> Combaterea tăierilor ilicite di fondul forestier	2025-2030	Se identifică	BL, ICAS, alte surse	CL, Primar
	<b>5.23.</b> Implementarea programelor de educație ecologică a copiilor, tinerilor etc.	2025-2030	Se identifică	BL, FEN	Director gimnaziu, Director grădiniță, CL

**Obiectiv Strategic 6. Implementarea în activitatea APL a unui sistem instituțional modern și transparent, implicarea civică în dezvoltarea Satului și în procesul decizional**

№	Programe	Acțiuni/Proiecte	Perioada de implementare	Cost Total, lei	Sursa potențială de finanțare	Responsabil
1	Asigurarea transparenței în activitatea APL	6.1. Organizarea regulată sau periodică (după caz) a audierilor publice, dezbaterilor, adunărilor cu localnicii pe marginea temelor și problemelor Satului Bolohan	Permanent	Se identifică	BL	Primar, CL
		6.2. Menținerea panourilor informative de pe teritoriul Satului	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Secretarul CL
		6.3. Crearea și suplinirea cu informații relevante satului a paginilor de pe rețelele sociale	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
2	Dezvoltarea capacităților de atragere și planificare a resurselor financiare	6.5. Organizarea de către Primărie sau participarea funcționarilor publici la cursuri de calificare în administrare publică	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.6. Întărirea capacităților funcționarilor publici abilitați în atragerea fondurilor, investițiilor	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.7. Instruirea personalului care are nevoie de cunoștințe adăugătoare (programe de calculator, baze de date, inginerie, etc.)	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL
		6.8. Stabilirea unor parteneriate, înfrățiri cu satele/comunele din RM și de peste hotarele ei, în vederea soluționării unor probleme comune (măsurile culturale, schimb de experiență, proiecte transfrontaliere, etc.)	2025-2030	Se identifică	BL, alte surse	Primar, CL

3	<b>Dezvoltarea spiritului asociativ și civic în rândul cetățenilor Satului</b>	<b>6.9.</b> Instituirea "Zilei faptelor bune"	2025-2030	Se identifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.10.</b> Serbarea Hramului Satului	2025-2030	Se identifică	BL, agenți economici, populația satului	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.11.</b> Instituirea "Supravegherii de vecinătate"	2025-2030	Se identifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.12.</b> Instalarea sistemului de supraveghere video a teritoriului s.Bolohan	2025-2030	Se identifică	BL, IGP	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.13.</b> Conștientizarea populației despre necesitatea proiectelor canalizare/gaz/apă pentru participare cu contribuții	2025-2030	Se identifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.14.</b> Acordarea suportului pentru înființarea de ONG-uri și organizații locale (asociații de proprietari, asociații profesionale, etc.) cât și susținerea asociațiilor prezente pe teritoriul satului	2025-2030	Se identifică	BL,	Primar, Secretarul CL, ONG
		<b>6.15.</b> Inițierea și derularea unor acțiuni de implicare civică de genul: cea mai curată stradă, cea mai amenajată gospodărie, cea mai frumoasă fântână, etc.	2025-2030	Se identifică	APL	Primar, Secretarul CL, ONG